Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

De la pila lui Volta la nuca de cocos

Învățați să vă stăpîniți

Pietoni cu stegulețe și plantații fără pămînt

Omul care nu uita nimic

Cu automobilul prin mină

Zîna cu douăzeci de brațe — Foto: A. Nerejin

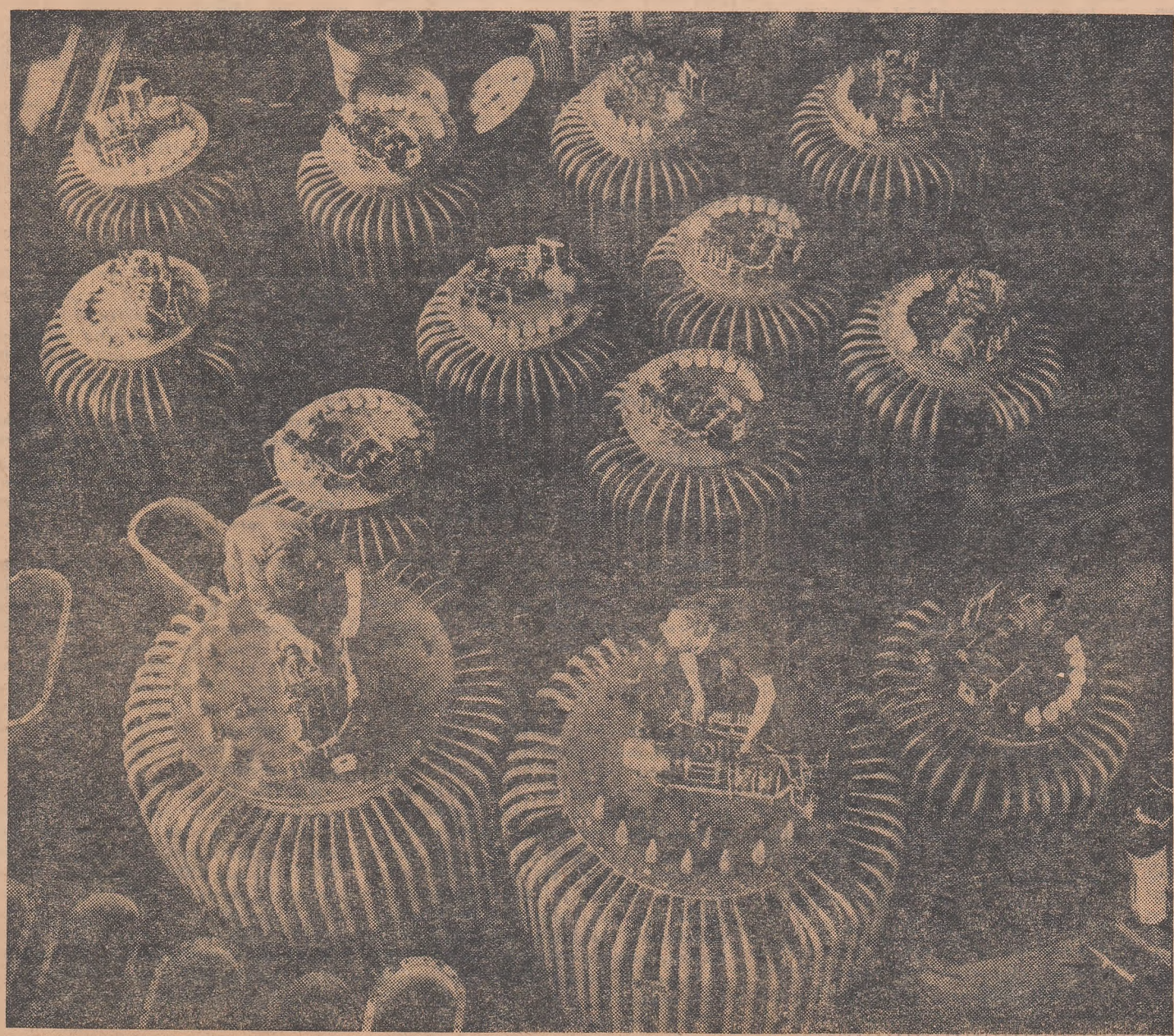

Florile industriei — Foto: B. Kaufman și F. Grinberg

Anul XXIII

11

(1148)

17 martie 1967

12 pagini, 1 leu

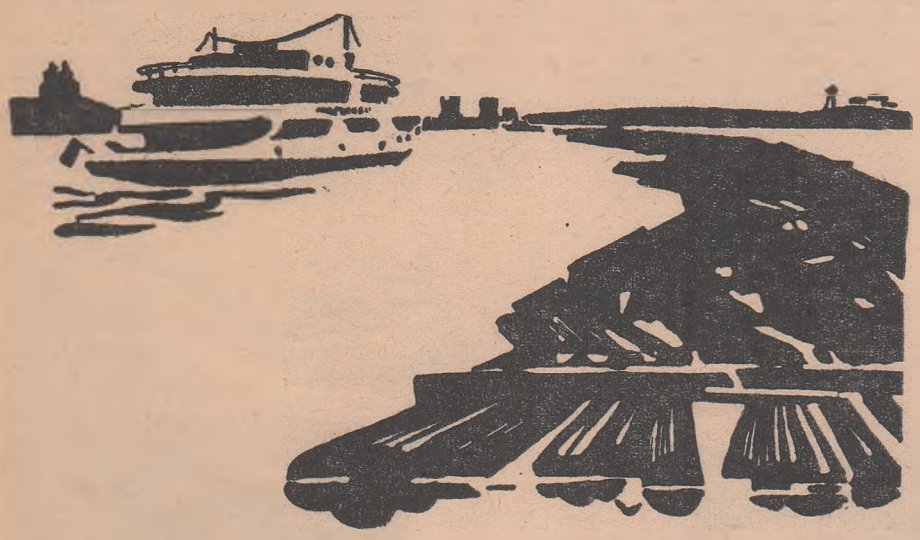

I. Obrasov: Plute și nave (Tuș)

REPORTAJ

Drumuri și întîlniri

...Ne pregătisem să începem ziua cu vizitarea Ferganei. Arip trebăluia încă din zori prin garajul în care-și adăpostise mașina peste noapte. Hotelul era modern, plăcut, cu tot confortul necesar. Am ieșit în stradă.

Arip mă aștepta cu mașina și m-am așezat în față, alături de el.

— Încotro ? l-am întrebat eu.

— La Kzîl-Kia, mi-a răspuns el.

Această așezare de mineri jucase un rol însemnat în viața mea și acum doream s-o revăd.

După ce am trecut de Fergana, ne-a ieșit în cale o colhoznică cu un prunc în brațe. Alături, pe iarbă, o boccea uriașă. Era kirghiză, cu rochie verde și pieptar de un galben strălucitor. Se ducea la Aravan (dincolo de Kzîl-Kia). Șoferul a oprit și i-a făcut loc în spate, cu boccea cu tot.

Pînă la Kuvașa am zburat, pur și simplu, pe șoseaua netedă, din ciment și beton. Kuvașa este centrul unor mari fabrici de materiale de construcții. Apoi, am început să urcăm spre Kzîl-Kia.

Pasagera noastră și copilul ei au coborît la prima încrucișare de străzi din orășelul miner și au luat autobuzul pentru Aravan. Pe străzile lungi ne-am apropiat de grădina publică, în mijlocul căreia se află Casa de cultură a minerilor. Aici, președintele comitetului sindical al minei mi-a făcut cunoștință cu Nikolai Petrovici Anisimov, un bătrîn miner, care avea să ne conducă prin Kzîl-Kia. Bătrînul folosea un limbaj specific, de miner, avea o față de miner, cu zbîrciturile astfel ordonate, încît părea că zîmbește mereu. Cînd îi zîmbeau și ochii, atunci întreaga lui figură cu crețurile feței, se contopeau într-un singur tot. Dar cînd privirile-i erau aspre, pe fața lui apărea un contrast puternic : obrajii rămîneau zîmbitori, în timp ce privirile lui erau mohorîte. Contrastul întărea impresia de seriozitate. Așa arăta Anisimov.

Împreună cu el ne-am apropiat de turnul de extracție al minei nr. 4, pe a cărei ieșire înclinată îmi făceam cîndva apariția, cu lampa de carbid în mînă, de sub pămînt. Asta se întîmpla în urmă cu treizeci de ani.

Mina fusese de mult închisă. Deasupra se construise un acoperiș. Acolo fusese cîndva un turn de extracție, dar acum era folosit pentru comunicațiile locale. Aspectul unei asemenea mine e foarte trist. Minele de cărbuni își au vîrsta lor Și ele îmbătrînesc.

„Chiar dacă mai ai de trăit numai pînă la amiază, muncește totuși, ca să-ți ajungă pînă seara". Fraza asta am auzit-o din gura lui Leonti Grigorevici Solnîșko, un miner din partea locului. Era un bărbat înțelept și cunoștea viața. Anisimov, ghidul meu, îl pomenește cu respect...

Leonti Grigorovici Solnîșko a murit de mult. Mina a fost mîncată de bătrînețe. Se zăresc peste tot haldele mute, înțepenite. Comorile de cărbune au fost epuizate. În oraș, însă, vișinii continuă să înflorească...

Dar cum trăiesc oamenii ? Ce speră ? Ce va fi mai departe ?

— Se lucrează la deschiderea unei noi mine : Djindjigam, îmi spune Anisimov. Curînd va intra în funcțiune. La 1 mai. E ultima mină. Altele nu se mai pot deschide.

Mai facem cîțiva kilometri, printre dealuri golașe. Ne oprim...

În traducere, Djindjigam înseamnă „gloata dracilor". Orice mină veche poate fi numită „gloata dracilor", cînd din adîncurile ei apar minerii înnegriți de praful cărbunelui. Dar mina asta nu !

Imaginați-vă : printre dealuri, o clădire modernă, cu trei etaje. Minerii o numesc după vechiul obicei, „baia". Dar ce fel de „baie" e asta ? La etajul doi și trei — dulapuri pentru fiecare muncitor. Pereții sînt acoperiți cu faianță verde și albă. Pe jos — grătare metalice. Deasupra dulapurilor — țevi pentru uscarea hainelor.

La intrarea în mină muncitorii își îmbracă salopeta de lucru, după care coboară la etajul întîi și se apropie de o vitrină cu semnale luminoase. Poartă și ea vechea denumire : „vitrina cu lămpi". Dar în vitrina aceasta nu se află nici un fel de lămpi, ci doar comutatoare, cu ajutorul cărora fiecare miner își aprinde lumina în abatajul său.

Apoi coboară pe niște scări late, în mina utilată cu combine și alte mecanisme. Alături de clădirea „băii", în turnul înalt, sînt două lifturi pentru aducerea cărbunelui la suprafață.

La ieșirea din mină, cum au ajuns la lumina zilei, minerii sînt întîmpinați de două rînduri de „automate", pentru spălarea cizmelor. Apoi se îndreaptă spre garderobă, unde lasă costumul de lucru. Urmează dușul. De aici, pe o altă ușă, intră în vestiarul unde sînt hainele lor. Fiecare se îmbracă, stinge lumina din abatajul său și de aici eventual cu o cămașă albă, se poate duce de-a dreptul la meciul de fotbal sau la cinema.

Bine ! Dar mai departe ? Ce va fi mai tîrziu ? Mina aceasta își va epuiza și ea zăcămintele. Anisimov îmi răspunde, cu obrajii lui care rîd și cu privirile serioase. Cum nu se poate mai serioase.

— Iată, se construiește o uzină de reparare a utilajului miner. Vom avea grijă de utilajele întregului bazin miner al Asiei Centrale. Și mai e — deocamdată doar în proiect — o altă fabrică ce va cuprinde cîteva mii de muncitori.

Se înțelege, se va construi o fabrică sau ceva asemănător. Doar nu va fi părăsit un oraș cu un colectiv de muncitori constituit, cu tradiții, cu o tehnică înaltă, cu spitale, biblioteci, școală de muzică, școală de mineri, un oraș cu o istorie a lui, de care poți fi mîndru.

Viktor Viktovici

EDITORIALE

Poemele lui Senghor în limba rusă

După o perioadă de contacte răzlețe cu literatura africană contemporană, cînd inițierea cititorului de limba rusă se făcea mai mult „în lărgime", prin traducerea cîtorva poezii din fiecare nou poet „descoperit" de publicațiile literare sovietice, editurile din U.R.S.S. au trecut acum la o explorare în „profunzime". De la culegerile de versuri ce cuprindeau o arie geografică imensă s-a trecut la antologii dedicate cîte unei țări — Ghana, Mali, Algeria — pentru ca în ultima vreme să se acorde o atenție sporită individualităților marcante ale poeziei negre, cu volumele masive din opera unui E. E. Vondo sau Gaussa Diawara.

Recent, a apărut o culegere reprezentativă din poezia lui Leopold Senghor, intitulată „Cîntul nopții și al soarelui". Printr-o selecție judicioasă, autorii culegerii au reușit să ofere cititorului sovietic o imagine de ansamblu a poeziei lui Senghor, cu motivele ei fundamentale și cu evoluția acestora, în decursul timpului.

Unul din motivele dominante ale poeziei lui Senghor este acela al „universului copilăriei". Poetul a petrecut mulți ani departe de patrie și poate, tocmai de aceea, amintirile vîrstei fragede își păstrează prospețimea și puterea de seducție, prezente în versurile lui Senghor.

Întoarcerea în patrie adaugă noi motive poeziei sale. În raport cu lumea occidentală, autorul are senzația că meleagurile natale sînt scăldate de dragoste și frumusețe. Dar poetul nu uită că lumea contemporană e totuși un întreg, că evenimentele capitale ale epocii au un adînc răsunet universal. În ciclul „Urzicile negre", dedicat războiului civil din Spania, își găsește o expresie puternică spiritul antifascist al lui Senghor.

Intrarea lui în viața politică este marcată de poemele „Reîntoarcerea fiului risipitor" și mai ales de poemul dramatic „Chaka". Versurile reflectă drama poetului ce se vede silit să renunțe, cel puțin temporar, la uneltele artei sale, în favoarea activității publice, necesare țării lui. Într-adevăr, din momentul cînd și-a început activitatea politică (se știe că Leopold Senghor este astăzi președintele Senegalului), muza poeziei a început să-l frecventeze mai rar și pasiunea lui de altă dată se face vădită mai mult prin retipărirea unor opere din trecut, decît prin versuri ce poartă o dată recentă.

DRAMATIZĂRI

La radiodifuziunea franceză: „Inginerul Bahirev"

Romanul Galinei Nikolaeva „Bătălie în marș" care a cunoscut un impresionant succes editorial în Franța, a fost publicat recent într-o nouă versiune, purtînd titlul eroului principal „Inginerul Bahirev".

La apariția cărții, Anne-Marie de Vilaire scria în „L'Express" : „În domeniul documentelor umane, este una din cele mai importante cărți ale ultimilor ani". Véra Volmane, în „Les Nouvelles Littéraires" remarca : „O operă puternică de o mare pătrundere psihologică. Comportamentul acestor ființe marcate de o epocă, evoluția lor își au originea în marile tradiții ale romanului rus". Iar Elsa Triolet, în „Les Lettres Françaises" sublinia caracterul de mărturie a romanului pentru o anumită stare de lucruri, dintr-o anumită epocă, considerîndu-l ca pe „un roman istoric al zilelor noastre".

Poate de aceea radiodifuziunea franceză l-a înscris în programul „Franceculture", prezentîndu-l auditorilor ei sub forma unui ciclu de episoade, care se succed zilnic, interpretate de Tania Balachova, Nadina Basile, Loleh Bellon, François Maistre și alții.

Realizatorul emisiunii, Jeanne Rollin-Weisz, în declarațiile sale, și-a motivat astfel interesul pentru romanul Galinei Nikolaeva : „Înainte de a fi o carte tezistă „Inginerul Bahirev" este mai ales un mare roman abundent și generos, în care oameni cinstiți trăiesc cu simplitate și pasiune problemele întregii societăți : munca, relațiile umane și, în mod special dragostea... Încercarea de a da viață radiofonică acestei lumi a tehnicii, a simplității cotidiene, a iubirii generoase și stîngace, a curajului și a încrederii a fost în același timp tentantă și foarte dificilă".

cartea

ISTORIE LITERARĂ

Poezia începuturilor

Un recent articol semnat de criticul literar Viktoria Buznik trece în revistă principalele curente poetice ce s-au manifestat în deceniul al treilea al secolului nostru, în Uniunea Sovietică. Ele se caracterizează, toate, printr-o încercare de deșteptare a unor noi universuri poetice, cu ajutorul unor metode specifice. Chiar și curentele pre-revoluționare își defineau pozițiile în raport cu noile împrejurări. Futuriștii au adoptat, printre primii, o atitudine „ultrarevoluționară", decișii să răspundă, prin toate mijloacele „comenzii sociale" a epocii și „să pătrundă în adîncul maselor", după cum declara Nikolai Aseev, unul din reprezentanții curentului.

Imagiștii, adversarii futuriștilor, și-au revizuit și ei idealurile estetice, ce aveau ca punct de pornire „imaginea valabilă în sine". Dacă înainte, spuneau ei, scopul nostru era „de a ne manifesta ca o refracție în lumea obiectelor", astăzi „a venit timpul fie să ne retragem țară a mînji cerul, fie să creem omul epocii".

Expresioniștii, cu „intuitivismul lor transcendent" socoteau că poetul trebuie să considere realitatea nu ca „pe o lume subiectivă de fantezii pur personale sau narcotice", ci ca „pe o lume obiectiv nouă, de o categorie superioară".

Chiar și esteții „Cercului liric" doreau să se facă auzită nu „vocea unui eu capricios, nu vocea unei ființe care se îndepărtează de toate celelalte ființe, nu vocea unei ființe ce se retranșează în umbra propriului său eu, nu vocea unei autoafirmări solipsiste, ci vocea unei conștiințe umane, însemnată pentru fiecare și pentru toți, chiar și în ceea ce are ea mai intim și mai personal".

Alături de aceste curente, care se manifestaseră și înainte de revoluție, deceniul al treilea se remarcă prin apariția unor noi grupări poetice : Proletkult-ul, LEF-ul și altele, cu un program menit să dinamiteze din temelii vechea estetică. Se știe că tendințele extremiste, naive și dăunătoare ale acestor grupări au fost supuse criticii. Dar printre aderenții lor se aflau personalități puternice, de la Nikolai Aseev la Vladimir Maiakovski, care și-au adus o contribuție însemnată la definirea poeziei sovietice.

MERIDIANE SOVIETICE

Darurile Gruziei

Nicicînd Gruzia, această republică sovietică situată în sudul Caucazului, n-a cunoscut o asemenea înflorire ca în ultimii 45 de ani. Fosta periferie a imperiului țarist a devenit astăzi un ținut cu o industrie modernă, dintre cele mai variate. Uzinele republicii fabrică locomotive electrice pentru căile ferate și locomotive de mină, camioane și nave maritime, drăgi, aspiratoare, aparataj meteorologic și electric, aparate de înaltă precizie etc. În același timp, în Gruzia sînt produse mari cantități de oțel, fontă și laminate, sînt extrase minereuri și cărbune, plăci și blocuri de marmură. O cifră — 200 — indică numărul întreprinderilor date în exploatare în ultimii ani, dintre care douăzeci sînt uzine electrotehnice, o nouă ramură economică a republicii. Spre sfîrșitul actualului plan cincinal, va fi dată în folosință și prima tranșă a hidrocentralei de la Inguri, producția de energie electrică urmînd să crească cu 82,8 la sută comparativ cu anul 1965. Toate acestea sînt, însă, numai cîteva din darurile pe care Gruzia le oferă Uniunii Sovietice.

Se bea și în pahar, dar sorbit din tradiționalul corn gruzin e parcă și mai gustos

La începutul secolului Ilia Ceavceavadze, cunoscutul bard gruzin, visa ca în țara lui să existe măcar un singur agronom... Astăzi, pe teritoriul republicii se află răspîndite 18 școli de grad superior care formează specialiști în cele mai diverse domenii, printre care și agricultura. Agrotehnica și introducerea unei mecanizări ultramoderne au făcut ca tradiționalele produse agricole ale Gruziei, ceaiul și vinul, cunoscute și apreciate nu numai în țară, ci și în străinătate, să fie obținute în cantități impresionante. Dacă în 1940 producția de ceai era de numai 2 700 tone, în 1965 ea a atins 24 200 tone, continuînd să sporească și în 1966. Anul acesta, specialiștii prevăd o recoltă și mai bogată!

Gruzia este prima zonă de cultură din lume unde au fost create plante de ceai selecționate avînd o productivitate cu 30 la sută mai ridicată decît celelalte varietăți și care se deosebesc de acestea printr-un conținut mai ridicat în tanin și substanțe extractive. Inginerii gruzini au reușit să realizeze și primul ansamblu de mașini de pe glob destinat culturii ceaiului. Culegătoarea mecanică „Sakartvelo", dotată cu înalte și originale caracteristici tehnice, a primit o medalie de aur la expoziția internațională „Mașini și material agricol modern".

Dar mîndria Gruziei nu este numai ceaiul, ci și vița de vie. Nu întîmplător pe emblema republicii se află și un ciorchine de strugure: din 67 de raioane, șaizeci cultivă prețioasa plantă care, în total, acoperă 105 000 ha, adică de trei ori mai mult ca înainte de revoluție. Ca urmare, producția faimoaselor vinuri gruzine a crescut de la 170 000 hectolitri în 1940, la 430 000 în 1965. În cursul cincinalului, suprafața va fi sporită cu încă 45 000 ha.

EXPOZIȚII

Înnoiri pentru 1967

Pe uriașul teritoriu al Expoziției realizărilor economiei naționale a U.R.S.S., sub adierile vîntului zăpada a prins să se topească. Și deși primăvara n-a intrat încă pe deplin în stăpînirea drepturilor ei, în diversele porțiuni ale parcului au și început să răsune zgomote metalice și duduitul tractoarelor: se întreprind noi lucrări de amenajare. La o conferință de presă cu participarea lui V. Șahurin, directorul expoziției, și L. Marinovski, arhitectul șef, aceștia au declarat că, în 1967, vor fi prezentate peste 100 000 de exponate. Ele urmează să ilustreze îmbunătățirea condițiilor de viață, dezvoltarea producției bunurilor de larg consum, progresele realizate în domeniul urbanismului, construcțiilor la sate și în cultură. În acest scop, a trebuit reconstruită parțial expoziția, ridicate noi pavilioane, sporită cu aproximativ 30 000 m² suprafața rezervată exponatelor. Produsele unor ramuri industriale își vor găsi locul pe platforme special amenajate sub cerul liber.

Alături de vechile pivilioane își vor deschide porțile altele noi, printre care „Economia și organizarea producției agricole". Unsprezece pavilioane, situate pe cheiul Frunze, vor fi rezervate construcției de clădiri destinate locuințelor și diferitelor edificii. Inaugurarea primului grup de pavilioane va avea loc în luna mai. Vizitatorii expoziției vor putea admira măiestria horticultorilor și decoratorilor din diferite republici sovietice, care, cu acest prilej, își vor dovedi talentul și ingeniozitatea.

URBANISTICĂ

Orașele experimentale

În anii puterii sovietice, pe harta U.R.S.S. au apărut peste 900 de orașe noi și circa 2 000 de așezări de tip urban. Multe au devenit mari centre industriale și culturale. Așa sînt Zaporojie și Novokuznețk, fiecare cu o populație de 500 000 de oameni și Magnitogorsk, cu 350 000 de locuitori.

Cincinalul actual prevede la acest capitol un ritm și mai accelerat, determinat, cum e și firesc, de dezvoltarea rapidă a regiunilor industriale ale țării. Să vedem, de pildă, ce se va întîmpla în regiunea Tiumen din Siberia răsăriteană. Se știe că această regiune este bogată în țiței, gaze și păduri. Exploatarea zăcămintelor prospectate în ultima vreme va aduce la viață mereu alte raioane. Se vor dezvolta în continuare Nefteiugansk, Peakupur, Nijnevartovski, Urai, Pravdinsk și alte așezări. În istoria construcției de orașe nu s-a mai întîmplat ca într-o singură regiune să se realizeze într-un termen scurt zeci de noi centre industriale.

În proiectarea de localități, specialiștii sovietici vor ține seama în primul rînd de cerințele vieții moderne. Pentru a verifica diferite soluții urbanistice, constructorii vor înălța mai întîi cîteva orașe experimentale, care vor deveni apoi etalon pentru construcția pe scară largă. O astfel de așezare va fi orașul Togliatti, care se va înălța pe malul pitoresc al Volgăi, lîngă Jiguli. Principala întreprindere a orașului va fi uzina de automobile „Fiat", care va începe să producă pe scară mare, pînă la 600 000 de mașini într-un an, încă în 1972. Togliatti se va înălța în imediata vecinătate a unei păduri masive și va avea nenumărate clădiri înalte din sticlă și beton, un mare centru comercial, restaurante și cafenele, teatru, cinematografe, bazine de înot etc. Străzile vor avea pasaje de nivel iar aleile pentru pietoni se vor afla la oarecare distanță de partea carosabilă.

Tot un caracter experimental va avea și cartierul nou ce se înalță la o margine a orașului metalurgic Lipețk. O dată cu construirea lui, populația orașului va spori la 350 000 de oameni. Și aici construcțiile se vor înălța în preajma unui lac de acumulare și a unui masiv de păduri. Tramvaie și autobuze care vor circula cu viteză mare pe străzi moderne vor face legătura cu uzina. Fiecare locuitor al acestui cartier — un adevărat orășel — va dispune de minimum 12 metri pătrați de suprafață locuibilă.

Al treilea oraș experimental va fi Udacinaia, care se va înălța pe solul veșnic înghețat al Iakutiei și despre care am mai vorbit în revista noastră. Aici se va construi într-o manieră cu totul originală. Orașul va avea un complex unic de locuințe proiectat pentru 30 000 de locuitori. Casele de locuit și clădirile administrative vor fi unite prin galerii acoperite, scăldate în vegetație. Pe aici se va circula și iarna în haine subțiri. Orașul Udacinaia va deveni etalon pentru construcțiile din Extremul nord.

CONSTRUCȚII DE MAȘINI

Cum se naște un „Zaporojeț"

Banda rulantă principală a uzinei de automobile din Gorki ar putea fi comparată cu un mare fluviu în care se varsă o sumedenie de rîuri. Din toate atelierele întreprinderii se adună pe ea torente de ansambluri și piese care aici iau forma automobilelor și își continuă drumul dincolo de porțile uzinei. Zilele trecute de pe această bandă a coborît un „G.A.Z.-53 A", cu nimic deosebit de celelalte, doar că pe radiatorul lui se putea citi cifra 5 000 000: era numărul de mașini construite pînă în clipa aceea de cunoscuta uzină. Sărbătoritul — una din ultimele noutăți oferite de constructorii de mașini din Gorki — este un camion de patru tone care poate parcurge, fără reparații capitale, 120 000 de kilometri.

Avantajele miclitrajului.

Cam în același timp, de pe banda rulantă a uzinei „Kommunar" din Zaporojie cobora „Z.A.Z.-966 V", un model nou de automobil de mic litraj. Cel mai tînăr „Zaporojeț" este o mașină elegantă cu motorul mai puternic decît predecesorul lui. Caroseria și finisarea lui interioară sînt la nivelul celor mai bune mașini străine.

Pînă să urce pe banda rulantă a uzinei, prototipul lui „Zaporojeț" și-a încercat puterile prin nisipurile Asici Centrale, prin nămeții ținuturilor nordice și prin defileele Pamirului. Peste tot a avut o comportare foarte bună. Dar poate doriți să aflați cum se asamblează mașina? Drumul ei începe de la grămezile de tablă de oțel, presate de o mașină puternică pentru a lua forma ansamblurilor din care se va compune caroseria ușoară și elegantă a automobilului. Urmindu-și calea, ansamblurile nimeresc în îmbrățișarea puternică a unei mașini pneumatice și sub focul sudurii. Apoi caroseria gata conturată, e transportată pe banda rulantă. Urmează o baie și în sfîrșit, caroseria dispare într-un nor de vopsea sintetică pentru ca să reapară după vreo sută de metri gata colorată, să se așeze pe roți și să devină automobil.

Constructorilor nu le mai rămîne decît să-i ureze „drum bun"!

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

Cu automobilul prin mină

Pe ultimele hărți ale Bielorusiei este trecut cu litere de-o șchioapă și cu două cuburi — semnul caracteristic al zăcămintelor de săruri de potasiu, importante îngrășăminte naturale — Soligorsk. În traducere, numele înseamnă orașul sării.

După exploatarea turbăriilor, cînd se trece la valorificarea agricolă a terenurilor rămase, sărurile de potasiu sînt indispensabile, alături de superfosfați. Oricît de valoros ar fi un asemenea teren în principiu, fără îngrășăminte el produce cu mult sub posibilitățile sale. Or, în sudul Bielorusiei, se găsesc 3 000 000 ha de turbării și terenuri mlăștinoase, care vor fi redate treptat agriculturii.

Din 1949, cînd geologii au descoperit marea subterană de sare, s-au investit zeci de milioane de ruble, căci pînă la 1 000 m. adîncime zac miliarde de tone din prețiosul îngrășămînt. Pentru a extrage acest nou tip de „aur alb" au venit la Soligorsk mineri experimentați de la Solikamsk, din exploatările de minereu de la Krivoi-Rog și din minele de cărbuni ale Donbassului. Construcția primului combinat a început în 1958; anul trecut el a raportat o producție de 1,7 milioane tone de săruri de potasiu. O dată cu terminarea primului sector al Combinatului nr. 2, Soligorsk se va situa pe primul loc din Europa cu aproape 3 milioane de tone anual. La sfîrșitul cincinalului, cînd va fi gata și al doilea sector, se va mai adăuga încă un milion de tone.

Puțurile săpate la Soligorsk arată ca oricare altele din minele de cărbuni sau minereu. La 600 m adîncime te izbește, însă, un aer sărat de mare. Prin galerii se întîlnesc puțini muncitori, deși jumătate din cei 5 000 de mineri lucrează în subteran. Galeriile sînt, însă, foarte lungi și mecanizarea foarte înaintată. Inspectarea tunelelor cu bolta rotundă, tăiată cu precizie de niște combine speciale, se face în automobile GAZ, cu 60 km pe oră.

Cei 30 000 de locuitori ai Soligorskului nu construiesc numai Combinatul nr. 2, ci își înalță și propriul lor oraș. Centrul este dedicat copiilor. Dacă exteriorul locuințelor arată poate cam uniform și monoton, nu același lucru se poate spune și despre școală. Aceasta este prevăzută pentru 1 600 de copii și se compune din trei clădiri transversale, fiecare cu ornamente ușor de reținut și caracteristice grupelor de vîrstă cărora le sînt destinate. O galerie de sticlă le leagă cu sufrageria în care pot lua masa concomitent 800 de elevi. Totul e aer, lumină, frumusețe. În jurul școlii, de care le despart spații verzi și parcuri, sînt grupate creșele și grădinițele de copii. „Banii nu ne ajung încă totdeauna pentru ca locuințele să fie frumoase — spun părinții din Soligorsk —, dar pentru copii nu precupețim nici o cheltuială".

actualitatea

Nikolai Amosov

O MIE DE INIMI DESCHISE

(III)

Jurnalul unui chirurg

reportaj

Ce se petrece în mintea unui mare chirurg cînd o fetiță moare sub scalpelul lui, cînd un prieten își încredințează viața mîinilor sale, cînd el însuși nu se poate resemna să-și traducă eșecurile și succesele în statistici ? Sînt cîteva din gîndurile și simțămintele pe care profesorul Nikolai Amosov, unul din cei mai mari specialiști sovietici în chirurgia inimii, le exprimă în jurnalul lui.

Acum are de operat o fetiță cu o gravă hemoragie pulmonară, care a survenit după o intervenție făcută pentru corectarea unei malformațiuni cardiace congenitale.

Încet, cu multă atenție, renunțăm apoi la aceste măsuri de precauție și copiii sînt mutați în alte săli. Cum s-a întîmplat, de pildă, cu micuța Elena, născută exact acum șapte ani și operată exact acum șapte zile. Paralela nu e gratuită : căci intervenția a însemnat pentru fetiță o a doua naștere. Am smuls-o literalmente morții, cu prețul unei lupte oribile, confuze, epuizante. Un lanț de complicații, alarme brutale, un adevărat coșmar în care am fost gata să mă pierd pînă într-atît încît mi-am bruscat asistenții cu o grosolănie de neiertat. Acum, pericolul pare înlăturat. Cînd un bolnav se restabilește atît de repede, aproape văzînd cu ochii, poate fi considerat salvat.

— Cum te simți azi dimineață, Elena ? Ai dormit bine ?

Sub genele-i lungi, privirea ochilor albaștri este de o cochetărie irezistibilă.

— Da, acum mă simt bine. Și mă bucur că nu mi se mai fac injecții. Dar tata nu mai poate veni să mă vadă aici, în sala asta...

Reținută acasă de un copil mai mic, mama n-a putut veni decît în primele două zile. De aceea tatăl a fost acela care a avut grijă de Elena după operație. Mecanic excelent, el a profitat de acest lucru ca să facă tot felul de mici reparații în diversele săli ale pavilionului. Surorile sînt încîntate, căci serviciul nostru de întreținere lasă de dorit. De altfel, ele preferă întotdeauna să aibă de-a face cu tații, mai puțin impresionabili decît mamele care intră imediat în panică.

Familiile bolnavilor ridică probleme delicate. E greu, ca să nu spun imposibil, să alungi o mamă al cărei copil se află între viață și moarte. Unele din ele caută să ajute surorile, care n-au nimic împotrivă, dat fiind că suferim de o lipsă cronică de personal. Dar cele mai multe nu fac decît să ne încurce, fără să mai vorbesc de cele care sînt de-a dreptul dezagreabile. Pentru aceste femei toți medicii sînt indiferenți, toate infirmierele crude și leneșe. De aceea ne vedem siliți să le închidem ușa, în ciuda protestelor lor. Unele dintre ele ne amenință chiar că au să se plîngă la forurile superioare.

Elena, mereu cochetă, se joacă cu cosițele. Ne zîmbim ca doi îndrăgostiți. Pentru mine aceste clipe sînt o recompensă extraordinară, care ar trebui să-mi risipească amintirile urîte. Dar vai, nu există numai amintirile. O soră vine să mă caute.

— Totul e pregătit, tovarășe profesor.

„Anunță părinții"

Emoțiile se refugiază în subconștient Cel puțin așa sper, fără să fiu însă prea convins de asta. Chirurgul cu nervi de oțel este un personaj de domeniul ficțiunii, ca și actorul care nu știe ce-i tracul.

Maia e culcată pe partea dreaptă. Maria Vasilievna, care mă ajută, a și deschis plaga și a plasat pensele hemostatice pe vasele mici. Acum e rîndul meu. Surprizele, rele prin definiție, nu întîrzie să se arate. Cavitatea pleurală e năpădită de aderențe atît de dure încît, ca să le separ, trebuie să folosesc foarfecele. Ca să opresc sîngerarea, destul de abundentă, trebuie să recurg la diatermie. Scurte valuri de fum, miros de carne arsă arată că ne aflăm, evident, în plină bătălie.

Caut să-mi păstrez calmul. Execut totul automat, aproape fără a reflecta. Am stabilit un plan bine pus la punct și îl execut pas cu pas. Mîinile se substituie raționamentului. Un gest, o privire, o evaluare rapidă a situației și gestul următor. În felul acesta se poate lucra chiar și șase ore fără a simți oboseala.

Acum, lobul superior al plămînului este net detașat de peretele toracic. Constat că pe vasele care pornesc de la inimă, pe curba aortei și a arterei pulmonare s-a format o îngroșare, semănînd cu o tumoare. Sursa hemoragiei trebuie să se afle undeva sub acest strat de țesut. Cînd apăs degetul pe el simt pulsațiile. Imaginea clinică e clară : e vorba de un anevrism al aortei.

Înțeleg ce s-a întîmplat. În urma primei intervenții s-a format un abces în plămîn și inflamația a lezat peretele arterial.

De aici o dilatare a aortei, un fel de hernie — anevrism — care a devenit centrul unei puternice hemoragii. Cu alte cuvinte moartea, în scurt termen.

Ne aflăm în plin dezastru.

Degetele mele continuă să lucreze automat, înlăturînd aderențele pentru a degaja anevrismul. Această ocupație, pe jumătate mecanică, mă calmează.

La un moment dat întrerup și plec să mă spăl pe mîini. Trebuie să cîștig timp ca să reflectez. Evident, nu există decît două soluții. Pe care va trebui s-o aleg ? Să abandonez, să închid plaga și să declar că e un caz inoperabil ? În acest stadiu, lucrul e încă posibil ; la urma urmei nu sînt un făcător de minuni.

Încă de pe acum îmi imaginez fetița întoarsă în patul ei. Fețișoara îi e lividă, privirea încă plină de speranță. Apoi, un acces de tuse, un val de sînge. Ochii brusc îngroziți. Firește, m-aș putea eschiva în momentul acela, căci un profesor nu este obligat să rămînă la căpătîiul bolnavului. El poate foarte bine ceda locul internilor, cu atît mai mult cu cît în această împrejurare nu mai e mare lucru de încercat, în afară de una sau două transfuzii fără nici o valoare. Deci știați, tovarășe profesor, cum se va sfîrși acest lucru ? Ei, da, știam. Și vă temeați să nu fiți acuzat că ați măcelărit acest copil ? Nu-i așa ? Dar vă temeați de ceea ce avea să urmeze — de morgă, de lacrimile părinților ? De asta, nu ? În acest caz n-ar fi trebuit să vă faceți medic.

Rămîne a doua soluție : rezecția anevrismului.

Mă întorc la masa de operație.

Și iată că totul devine posibil. După ce lărgesc deschiderea pericardului, *) degajez partea ascendentă a aortei, fac dedesubt un fel de coridor prin care trec un fir. Faza cea mai delicată s-a terminat. Eliberez apoi aorta sub anevrism și procedez la fel cu artera pulmonară. O operație foarte lungă, foarte minuțioasă. Intervenția durează deja de trei ore. Anestezistul rămîne liniștit, ceea ce înseamnă că totul merge bine. Lucru pe care-l văd și eu, de altfel : chiar sub ochii mei, inima continuă să bată normal. Transfuzia este permanentă, în așa fel încît să înlocuiască imediat orice picătură din sîngele pierdut. Ca o măsură de precauție, fac să vină sînge proaspăt. Vom avea, dealtfel, nevoie de o mare cantitate, în caz că voi merge pînă la capăt.

Avansez prudent, cu o infinită încetineală.

Spre propria mea surpriză, operația continuă în condiții excelente. Încep să mă iau drept bunul dumnezeu : pentru mine nimic nu e imposibil. Aș vrea să poftesc întreaga lume să-mi admire opera. Aceste vase perfect degajate, acest plămîn bine curățat, toate astea în apropierea anevrismului. Cunoașteți multi chirurgi care ar fi acceptat un asemenea risc ?

Deodată, însă un jet de sînge țîșnește din aortă, împroșcîndu-mi ochelarii. Sînt orbit. Dar imediat degetele descoperă ruptura, oprind valul de sînge.

— Ștergeți-mi lentilele ! Curățați cavitatea !

E un caz clasic : ruptură de anevrism. Probabil că am incizat prea profund o aderență. Mă aflam tot timpul în preajma catastrofei... Încerc să reflectez calm.

— Transfuzie directă în artera femurală. Repede ! Grăbiți-vă ! Petea, două pense pe aortă ! Maria, blochează artera pulmonară !

*) *Pericard — membrana care învelește inima.*

Echipa e bine rodată. După treizeci de secunde îmi pot retrage degetele. Un ultim jet de sînge, foarte slab, și hemoragia se oprește. Acum am la dispoziție zece minute. Asta nu înseamnă că pot încetini ritmul. Trebuie să deschid complet anevrismul rupt, să extrag cheagurile de sînge, să îndepărtez o secțiune din plămîn pentru a ajunge la aortă. Din păcate, mai rămîn încă aderențe pe care trebuie să le tai, să le degajez și să le înlătur. Îmi vine să cred că natura, cînd a creat corpul uman, a urmărit un singur lucru — să îngreuneze munca chirurgului.

Iată, în sfîrșit, ruptura aortei. E oribilă. Lungă de un centimetru, neregulată, mărginită de un țesut măcinat de inflamații. Niciodată suturile nu vor rezista într-o materie atît de friabilă. Voi încerca totuși. Dar, deși așez punctele de sutură cît mai departe cu putință, țesuturile se destramă ca o hîrtie.

— Scădere bruscă a tensiunii ! — anunță anestezistul.

— Accelerați debitul transfuziei. Deschideți artera femurală de partea opusă ! Mai repede, leneșilor !

— Pulsul e la zero...

Bănuiam asta ! Sub ochii mei, contracțiile inimii slăbesc necontenit. Va trebui să scoatem pensele care închid aorta.

— Petea, Maria, Vladimir — atenție ! Închid orificiul cu degetele și voi scoateți pensele. Toate dintr-odată. Unu, doi, trei — acum !

După cîteva secunde inima începe iarăși să bată, ca apoi din nou să încetinească. Blocăm iar aorta, ca să oprim hemoragia. Încep să masez cordul. O soră a pregătit trei centimetri cubi de adrenalină. Îmi retrag degetele. Ușoare jeturi de sînge continuă să țîșnească prin ruptură, ca dintr-un butoi pe punctul de a se goli. Îmi vine să plîng. Nu mai vreau să trăiesc într-o lume în care fetițele mor într-un mod atît de groaznic.

Adrenalină, masaj al inimii, transfuzii, mișcări intermitente ale mușchiului cardiac, care pare gata să adoarmă. Ce să fac, doamne, ce să fac ?

— Tovarășe profesor, de zece minute pupilele rămîn lărgite.

Îmi trebuie oarecare timp ca să înțeleg semnificația acestor cuvinte : Maia a murit. Chiar dacă inima mai are cîteva spasme, cîteva contracții lipsite de orice valoare, din punct de vedere clinic, e moartă. Mă ridic.

— Opriți transfuzia. Mai bine să economisim sîngele pentru cei care vor avea nevoie de el. Închideți plaga.

Îmi dau seama că mă clatin pe picioare. În micul vestibul, cad într-un fotoliu. Bluza albă îmi este pătată de sînge, dar n-am putere s-o dezbrac.

Asistenții se strîng în jurul meu. Sînt tăcuți, abătuți. De partea cealaltă a ușii, în sala goală, cadavrul Maiei, cusut la loc și spălat, zace sub un cearșaf alb. Echipa așteaptă ordinele mele, dar eu continui să tac. În cele din urmă, anestezistul se întoarce spre Vladimir, cel mai tînăr din grup, care nu-și poate permite să protesteze.

— Anunță-i pe părinți !

Prea tîrziu însă. Ușa se deschide și mama Maiei dă buzna înăuntru. Am impresia că văd o nebună : în clipa aceasta este fără îndoială nebună.

Încurcat, mă ridic, încercînd să-i vorbesc. Îi spun aceleași cuvinte stupide, pe care le-am rostit de atîtea ori, pe care mi-e rușine să le mai repet. În cele din urmă, o soră o conduce spre un mic birou în care așteaptă soțul ei.

Refugiat în cabinetul meu, încep să-mi redactez protocolul operatoriu :

„În ciuda tuturor eforturilor, n-am putut reînchide peretele aortei. Hemoragia a continuat, organismul s-a golit de sînge..."

Și eu mă simt golit. Din fericire, în-

Nikolai Amosov

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Un dicționar al filmului

Printre lucrările de artă și literatură apărute sau în curs de apariție la editura „Sovetskaia ențiklopediia" se numără și primul volum al Dicționarului cinematografic. *La elaborarea lui a colaborat un colectiv larg de regizori, operatori, istorici ai artei cinematografice, scenariști, compozitori de muzică pentru film. Dintre ei, menționăm pe reputatul regizor S. I. Iutkevici, redactorul-șef al lucrării, S. S. Ghinsburg, istoric de artă cinematografică, M. P. Abramov, scenarist, A. V. Galperin, operator.*

Autorii au urmărit să ofere o imagine cît mai completă a istoriei cinematografiei mondiale, precum și a stadiului ei actual de dezvoltare. Materialul, care se referă la toate laturile creației cinematografice, este firește grupat în articole așezate în ordine alfabetică. După conținutul lor, articolele fie că sînt consacrate cîte unei țări luată aparte, fie că au caracter biofilmografic despre cunoscuți actori, regizori, operatori, scenariști, compozitori, scenografi, cercetători științifici în domeniul tehnicii cinematografice. Alte articole se ocupă de marile studiouri cinematografice din lume, explică diferite noțiuni legate de tehnica cinematografică și aparatura de specialitate, sau prezintă unele probleme teoretice ale creației cinematografice; de exemplu, articolul „Arta cinematografică" cuprinde definiția acestui gen, apariția și dezvoltarea lui, categoriile de filme, numele pionierilor ecranului, capodopere cinematografice etc.

Trebuie subliniată vastitatea și precizia informațiilor, deosebita ținută științifică a lucrării, conciziunea și claritatea prezentărilor. Autorii acordă atenție atît țărilor cu o veche tradiție în arta filmului, cît și celor în care cinematografia face primii pași spre afirmare, cum sînt Indonezia, Irak, Venezuela. Majoritatea articolelor sînt însoțite de o scurtă bibliografie, care cuprinde lucrări în rusă și în alte limbi referitoare la chestiunile tratate în articolul respectiv. Aceasta facilitează găsirea de către cei interesați a unor date suplimentare în legătură cu o problemă sau alta.

Pentru unii termeni de specialitate se indică și originea cuvîntului, iar numele de familie ale cineaștilor străini sînt date în grafie originală. Pentru realizarea pînă la capăt a caracterului instructiv-informativ al lucrării, prenumele lor ar fi trebuit poate și ele ortografiate în original. Dicționarul *este bogat ilustrat, cuprinzînd aproximativ opt sute de fotografii ale cineaștilor și scene din marile filme.*

Lucrarea se ocupă nu numai de filmul artistic, ci și de cel documentar și de animație.

Consemnăm prezența în paginile Dicționarului *— la primele litere ale alfabetului — a numelor cîtorva actori și regizori români, ca Gr. V. Birlic, cu o ilustrație din filmul „Telegrame", Radu Beligan, Marcel Anghelescu, Mircea Drăgan, Paul Călinescu și alții. Este o dovadă pregnantă a prezenței tot mai largi a filmului românesc pe meridianele lumii.*

Nu putem încheia fără a aminti și excelentul aspect grafic al acestei interesante lucrări. Depășind limitele unui dicționar, fie chiar enciclopedic, volumul oferă o lectură plăcută, instructivă, un adevărat „film" al realizărilor popularei arte cinematografice.

Așteptăm partea a doua a lucrării care va cuprinde și un indice al filmelor (cu denumirea în original și traducerea în limba rusă), realizate în întreaga lume pînă în momentul apariției ei. Fără îndoială, volumul al doilea va întregi cunoștințele noastre asupra evoluției celei de-a șaptea arte în Uniunea Sovietică și, în general, pe glob.

R. Chivescu

La matineu.
Desen de **I. Cerepanov**

O vedetă modestă: Mastroianni

Regizorul Mihail Kalatozov s-a înapoiat recent de la Roma unde a dus tratative cu actorul Marcello Mastroianni pentru rolul principal din filmul sovieto-italian despre dramatica eșuare a expediției constructorului și exploratorului italian Umberto Nobile în ghețurile Polului Nord. Acest deznodămînt a provocat la vremea sa (1928) o impresionantă manifestare de solidaritate umană, dincolo de orice animozități și conjuncturi politice. O contribuție activă la salvarea supraviețuitorilor de pe dirijabilul „Italia" au avut-o marinarii navei sovietice „Krasin".

Tratativele lui Kalatozov au fost fructuoase. Într-un interviu acordat ziarului „Paese sera", Mastroianni s-a declarat interesat de colaborarea cu cineaștii sovietici, de tema generoasă a viitorului film, de personalitatea deosebită a eroului său, în sfîrșit, de pitorescul Polului Nord, unde se vor turna exterioarele.

Așadar, „actorul nr. 1" al Italiei va deveni vedeta unui regizor sovietic. Mastroianni adaugă astfel — după colaborarea cu Visconti, Fellini, Antonioni, De Sica, Germi, Eduardo de Filippo — încă o conlucrare prețioasă cu unul dintre cei mai interesanți exponenți ai regiei mondiale.

Viitoarea vedetă a fost descoperită pe vremea cînd locuia departe de orașul natal — Torino — și lucra ca funcționar. Pe atunci în Italia era la primii săi pași filmul neorealist care punea probleme sociale, prilejuind afirmarea multor regizori și actori talentați.

Mastroianni a început să turneze fără a fi însoțit de tam-tamul reclamei, a venit liniștit și modest și a început să facă meseria care îi plăcea atît de mult cu hărnicie și devoțiune. În primul lui film a interpretat rolul unui polițist — rol pe jumătate comic, pe jumătate serios — în așa fel încît regizorul Luciano Emmer a înțeles că are de-a face cu un material foarte maleabil.

După primul film, publicul a început să-l recunoască și să-l simpatizeze, cu toate că Mastroianni a continuat să interpreteze roluri fără relief deosebit. L-a descoperit însă un om înzestrat cu un simț fără greș, pe baza căruia își dă seama dacă un actor are talent sau nu: regizorul Luchino Visconti. El a intuit în băiatul simpatic, modest și deschis filonul de aur care avea să-l facă în curînd celebru. Mastroianni, la rîndul lui, a înțeles că are de-a face cu un artist adevărat și i-a acceptat fără ezitare invitația, făcîndu-și debutul pe scenă, în regia lui Visconti, în piesa „Un tramvai numit dorință". Colaborarea cu Visconti l-a îmbogățit din punct de vedere actoricesc și l-a făcut popular la public și printre regizori. Aceștia au început să și-l dispute aprig, fiecare găsindu-i un rol potrivit, iar actorul s-a dovedit capabil să se identifice cu o uimitoare varietate de personaje. Cu egal succes el rîde și suferă, împrumută masca omului simplu sau pe aceea a intelectualului sofisticat, se arată un îndrăgostit romantic sau o lichea de speță joasă. A făcut un număr atît de mare de filme încît

simpla lor enumerare ar fi imposibilă, în acest spațiu.

Patriot, Mastroianni refuză categoric ofertele străine, în special pe cele hollywoodiene, extrem de tentante și a hotărît să slujească numai ecranul italian. Și, în ciuda popularității sale, a conștiinței talentului său, rămîne același om modest, despre care scriitorul italian Davide Layolo relevă că „trăiește la fel de natural și de simplu cum trăia pe vremea cînd era funcționar, cum trăiesc milioane de oameni care știu că nu vor ajunge niciodată actori sau personalități celebre".

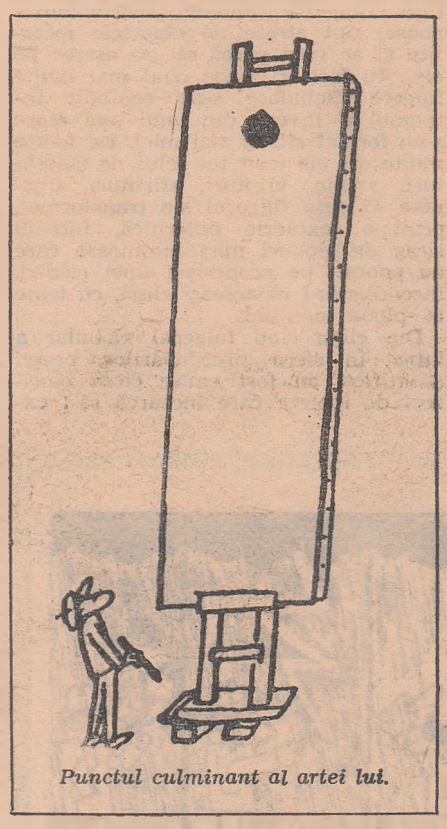

Punctul culminant al artei lui.

TEATRU

Doi pe scenă

La teatrul „Vahtangov" din Moscova, doi actori de un mare și justificat renume susțin un spectacol deosebit de interesant, care are la bază piesa dramaturgului Leonid Zorin, „Melodii varșoviene". Cuplul este alcătuit din Iulia Borisova și Mihail Ulianov.

Piesa are o temă lirică, de dragoste. Poloneza Helena și rusul Viktor se cunosc întîmplător la un concert și se îndrăgostesc, dar împrejurările îi silesc să se despartă. Ea se întoarce în patrie și devine cîntăreață celebră, el — un tînăr savant care promite. Apoi se întîlnesc iar, peste zece ani, cînd dragostea încă mai trăiește și totul ar putea să fie ca înainte. Apoi peste alți zece, cînd totul s-a terminat. Fiindcă în timp ce Helena a rămas puternică, fidelă principiilor și idealurilor ei, Viktor se resemnează cu ideea ratării, acceptă conștiința pasivă a neputinței sale de a trece peste greutăți, de a lupta cu împrejurările — fie măcar pentru iubirea lui.

Piesa de dragoste capătă astfel adînci rezonanțe morale și filozofice. Cele trei întîlniri succesive punctează trist examenul sever pe care viața îl impune oamenilor, verificînd adevărata lor valoare. În aceste încercări unii pierd ceea ce a constituit cîndva bogăția lor și se supun curgerii vremii; alții rămîn credincioși năzuințelor și sentimentelor lor, păstrîndu-și integritatea.

Spectacolul, a cărui regie o semnează Ruben Simonov, și în deosebi interpretarea sînt foarte elogiate de presa sovietică. Iată, de exemplu, ce scrie în „Pravda" criticul A. Anastasiev: „Duetul dramatic jucat de Iulia Borisova și Mihail Ulianov este o artă copleșitoare, care merită cele mai înalte cuvinte. Cred că actorii au urcat o nouă treaptă a creației lor".

COREGRAFIE

Ultimul rol al Ulanovei

„Timpul este neputincios!" — scria un critic de artă vesteuropean în ziua în care Galina Ulanova împlinea 50 de ani. Pentru mai toate balerinele o jumătate de secol reprezintă o cifră înspăimîntătoare, căci aduce inevitabil cu sine părăsirea definitivă a scenei. Felicitările prezentate oficial împrumută atunci ceva din atmosfera elegiacă care străbate „Moartea lebedei" și seamănă aproape cu un panegiric postum.

Cu Galina Ulanova nu s-a întîmplat însă așa. După șapte ani, timpul pare să-i fi dat dreptate criticului, rămînînd neputincios față de una din cele mai mari balerine ale vremurilor noastre, al cărei nume este citat de toți instinctiv alături de artiste cu celebritate mondială ca Fanny Elssler, Marie Taglioni, Anna Pavlova. Ulanova a deținut rolurile principale din cele mai cunoscute balete cu un succes răsunător, entuziasmînd mii de spectatori de pe toate continentele. Cu ce se ocupă ea acum? este o întrebare deseori auzită.

Artista delicată, puțin timidă chiar, în ciuda gloriei pe care o atinsese, s-a retras în culise, de unde supraveghează atent ce se petrece sub luminile rampei. La Teatrul Mare din Moscova se îngrijește de formarea tinerelor talente. Pasionată de această sarcină, Galina Ulanova urmărește mai puțin perfecțiunea tehnică — premisă pe care o socotește de la sine înțeleasă — cît exprimarea substratului, trăirea rolului. Cîndva neîntrecută în dăruirea artistică, ea caută acum să-și inițieze urmașele în acest secret. Cînd i se pare că o mișcare nu redă starea de spirit a eroinei, o exemplifică ea însăși cu măiestrie. Ținuta ei, poziția picioarelor, grația cu care își mișcă brațele și mîinile rămîn aproape inimitabile.

O lecție cu marea balerină

Întrebată după ce principiu s-a călăuzit în viață pentru a atinge o asemenea perfecțiune, Galina Ulanova a răspuns cu simplitate: „Am cerut întotdeauna mult și cel mai mult am cerut de la mine! Înainte de orice, talentul este muncă!"

FIZICĂ

Patru milioane de calorii într-un pumn

O furtună puternică a trezit-o pe Lopatina din somn: i se păruse că a auzit o împușcătură. Cînd s-a apropiat de fereastră, femeia a observat că îi dispăruse brățara de aur pe care, de cîțiva ani, nu mai putea s-o scoată de pe mînă. În locul ei rămăsese doar o pată întunecată. Să fi pătruns cineva în casă? Exclus! Ușile și ferestrele erau bine zăvorîte, în curte nici o urmă. Dar de ce murise cîinele în cușca lui?

Enigma dispariției brățării a fost elucidată — în limitele celor cunos-

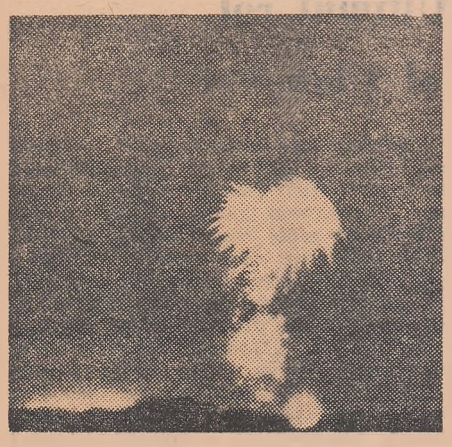

Fulger globular de dimensiuni medii

cute astăzi despre proprietățile miraculoase ale fulgerului globular — prin analogie cu un caz asemănător descris într-o carte a lui W. Brand. Hoțul fusese, după cît se pare, fulgerul globular.

Întîmplări legate de acest fenomen neobișnuit care apare în stările de furtună și dispare brusc, cu explozie sau fără zgomot, se povestesc de mai bine de două secole. Încă în 1753 el s-a făcut vinovat de uciderea lui G. V. Rihman, un prieten al savantului M. V. Lomonosov. Presa științifică se ocupă de fulgerele globulare de peste 150 de ani. Începînd cu deceniul al treilea al secolului nostru, unii specialiști au hotărît să adune și să selecționeze datele mai interesante — publicate sau transmise oral — în legătură cu acest fenomen. Dar abia în ultima vreme stațiile meteorologice și iubitorii naturii au început să organizeze observații științifice asupra lui.

Dat fiind că fenomenul poate fi observat doar rareori (la 1000 de fulgere obișnuite nu sînt decît 2—3 globulare) și este extrem de complex, încercările de a-l explica nu au depășit pînă în zilele noastre stadiul ipotezelor.

Fulgerul globular este de obicei precedat de o descărcare electrică foarte puternică de tipul fulgerului obișnuit, liniar, în contextul altor fenomene electrice cum sînt furtunile, uraganele etc. Nu mai există aproape nici o îndoială asupra legăturii dintre cele două feluri de fulger. Cel globular posedă însă o cantitate colosală de energie. Iată o întîmplare relatată în presă. Un fulger globular de mărimea unui pumn a nimerit într-un butoi cu apă care a început deîndată să clocotească. Datele întîmplării au folosit la calcularea energiei fulgerului respectiv: 4 000 de kilocalorii. Pentru a ne da mai bine seama cît este de mare această energie, să facem o comparație. Prin arderea unui gram de benzină se obțin circa 13 kilocalorii. Înseamnă că un automobil, care consumă șase litri de benzină la un drum de 100 de kilometri, cu șase kilograme de fulger globular, ar străbate întregul glob pămîntesc.

Fulgerele globulare variază ca dimensiuni între un bob de mazăre și o sferă cu diametrul de 27 m. Cel mai adesea însă au diametrul de 10—20 cm. Formația lor este uneori sferică, alteori ovală. Doar rareori apar ca un disc, mai ales la înălțimi mari. Cît privește modul în care se deplasează în spațiu, se știe pînă acuma că ele se pot strecura cu ușurință prin orificii uneori mult mai mici decît dimensiunile lui. Astfel, un fulger cu aspect de sferă orbitor de luminoasă, de mărimea tot a unui pumn, a pătruns într-o încăpere după ce și-a croit în geam, topind sticla, o deschizătură cu diametrul de 1 cm. Alteori, el rămîne suspendat în aer, avînd prin urmare o greutate specifică apropiată de a acestuia. E un lucru ciudat, căci dacă ar conține numai plasmă fierbinte, după cum înclină să creadă unii, ar trebui ca la aceeași presiune atmosferică să-și ia zborul în sus.

Față de corpurile înconjurătoare, fulgerul globular are comportări diferite. Uneori el oscilează între obiecte nemetalice, respins parcă de acestea și fără să explodeze. Cel mai adesea, însă, fulgerele „tinere", foarte luminoase, sînt atrase de obiectele metalice și ar vrea parcă să „se așeze" pe ele. Au fost și cazuri cînd mai multe fulgere globulare s-au contopit într-unul și invers, din unul mai mare s-au format cîteva mai mici. De foarte multe ori ele emit tot felul de șuierături, vuiete, vîjîituri, sfîrîituri, trosnete. O dată fulgerul s-a transformat, printr-o explozie puternică, într-un șirag de globuri mici luminoase care au poposit pe acoperișul unei clădiri, incendiindu-l în aceeași clipă, cu toate că ploua torențial.

Din clipa cînd fulgerul globular a intrat în sfera preocupărilor presei științifice, au fost emise circa cincizeci de ipoteze care încearcă să-l explice. „De unde provine această energie colosală, prin ce minune se menține ea secunde și chiar minute în șir?" s-au întrebat oamenii de știință. În momentul de față există două puncte de vedere asupra izvorului acestei energii. Primul, susținut de M. Templer în 1900 și P. L. Kapița în 1955, afirmă că sursa de energie s-ar afla în afara fulgerului. Altă teorie susține că fulgerul ar avea o rezervă proprie de energie, fiind un sistem autonom cu ritm de evoluție (stingere) lent. Admițînd ipoteza unui alt cercetător, potrivit căreia fulgerul globular ar fi un bulgăre de plasmă, acad. Kapița a demonstrat că în acest caz viața lui nu ar putea fi mai lungă de o sutime de secundă, în lipsa unei surse de alimentare exterioară. Prin urmare, a conchis Kapița, fulgerul globular există pentru că primește energie dinafară. Iar ca sursă a acestei energii a indicat radiația radio emisă de norii de furtună pe care fulgerul globular ar „înghiți-o" ca un circuit rezonant spațial. Această teorie a fost confirmată de savanții americani. Dar nici ea nu este socotită pe deplin satisfăcătoare. Iar lipsa unei teorii care să fundamenteze fulgerul globular în mod științific, fără putință de tăgadă, este un impuls permanent pentru noi căi de dezlegare a enigmei.

Fără cuvinte.

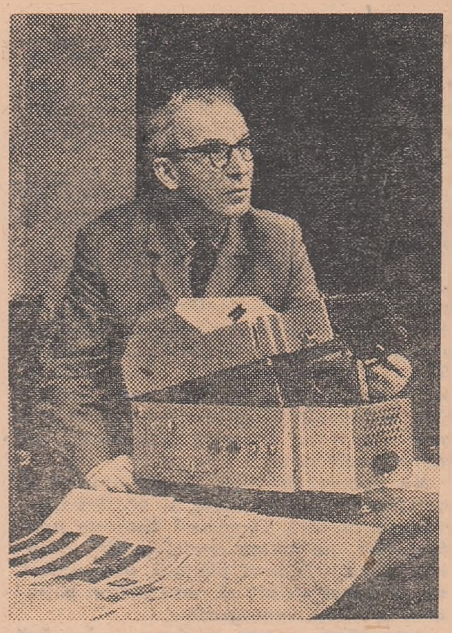

La Moscova se construiește un cinematograf pentru proiecția stereoscopică integrală. Aparatul din fotografie, cu mai multe obiective, realizat de specialiști sovietici pentru acest gen de proiecții, îngăduie privitorilor să vadă în relief și mărite de foarte multe ori, schițe, desene, fotografii colorate și stereomicrofotografii.

ZOOLOGIE

Unelte în lumea necuvîntătoarelor

În urma unui incendiu izbucnit în savana din răsăritul Tanzaniei, struții au fugit, părăsindu-și cuiburile cu ouăle înăuntru. După potolirea pîrjolului, doi biologi au fost, cu totul din întîmplare, martorii următoarei scene: pe locul sinistrului se lăsară vulturi mari, de diverse specii, care încercară să deschidă ouăle rămase intacte lovind puternic cu ciocul în ele, fără a obține vreun rezultat. La un moment dat apărură și doi ulii, de dimensiuni modeste, cam cît o găină, așa-zișii ulii de mortăciuni. La început și ei își încercară norocul și puterile cu ciocul. Eșuînd, fiecare din ei se înarmă cu cîte o piatră de 100—300 g, lăsînd-o apoi să cadă peste oul care zăcea la picioarele lor. După cîteva lovituri, coaja se sparse și ulii își putură lua masa. Celelalte specii de răpitoare urmăriră manevra, fără a încerca însă să o imite.

Pentru a constata dacă nu era vorba de un comportament întîmplător al celor doi ulii, biologii au luat cîteva ouă de struț și le-au transportat la 90 km de cuib. Ulii din aceeași specie, aflați acolo, au folosit același procedeu ca să le deschidă.

O altă pasăre care utilizează „unelte" este un soi de pițigoi ciocănitor din Insulele Galapagos. El deschide cu ciocul galerii săpate în copaci de larvele insectelor. Nefiind însă înzestrat cu o limbă destul de lungă pentru a extrage larvele din ascunziș, se ajută cu spini de cactus. Iată cum redă scena un martor ocular: „Deîndată ce a deschis canalul unei larve, zboară spre cactusul cel mai apropiat, rupe un spin și, ținînd această unealtă în vîrful ciocului, scociorăște pînă ce scoate larva. Pițigoiul își poate confecționa și singur unealta. Dacă nu găsește un spin de cactus, rupe un bețișor pe care-l scurtează apoi pînă la mărimea potrivită și de pe care îndepărtează crăcuțele laterale".

Cercetătorii socotesc că ar fi interesant să se afle cum își însușesc păsările asemenea deprinderi. Urmează deci ca mai mulți pițigoi să fie crescuți în captivitate, pentru a putea observa îndeaproape puii lor. Pînă acum s-a văzut că cei născuți în libertate și prinși cînd abia începuseră să zboare posedă numai rudimentul tehnicii. Ei scociorăsc în joacă și cu obiecte necorespunzătoare — prea moi sau prea lungi — în găuri și crăpături, dar le aruncă dacă zăresc o larvă de insectă. Abia treptat învață să extragă larvele. S-ar părea că scormonitul le este înnăscut, dar utilizarea lui într-un anumit scop trebuie învățată.

Cercetătorul sovietic K. Tolkacev a observat că și delfinii se folosesc de ajutoare pentru a-și însuși o delicatesă. Într-un oceanariu, el a văzut un delfin care vîna țipari. Cum aceștia se ascunseseră în crăpăturile stîncilor, delfinul s-a învîrtit un timp pe acolo, după care a luat cu grijă în bot un pește țepos și l-a vîrît într-una din ascunzători. Efectul a fost aproape fulgerător. Țiparii încolăciți ca niște gheme au ieșit glonț din crăpătură iar delfinul a dat drumul „armei" sale și l-a atacat.

Știința

INVENȚII

„Visotactorul" — un aparat de citit

Se pare că cei lipsiți de vedere, vor putea de acum înainte citi și fără să-și însușească clasica metodă Braille. Ei vor folosi un aparat recent inventat, care permite descifrarea la fel de bine a unui text imprimat ca și a unui manuscris. Pe deasupra, aparatul este și foarte comod, deoarece încape în buzunarul unei haine.

Deși aflat încă în stadiul de experimentare, „Visotactorul", cum a fost denumit aparatul, poate „citi" orice, începînd de la eticheta unei cutii de conserve și pînă la operele unui Molière, Pușkin sau Dickens. Modul de întrebuințare este foarte simplu: e suficientă introducerea degetelor mîinii drepte în cele patru locașuri cu care este înzestrat aparatul și deplasarea acestuia pe pagina imprimată sau scrisă, pentru ca orbul să perceapă vibrațiile corespunzătoare literelor.

Într-adevăr, cînd instrumentul înaintează pe un rînd cu caractere, un sistem optic proiectează literele pe un șir de fotocelule care înregistrează spațiile alterna-

tiv luminoase sau întunecate și care măresc de cinci ori caracterele tipografice. Cînd fotocelulele întîlnesc linii întunecate, cei douăzeci și șase de tranzistori cu care e dotat aparatul transformă imaginile în impulsuri electromecanice, așa că vibratorii digitali funcționează tot timpul cît celulele „văd" negru. Intensitatea și durata vibrației se combină în așa fel, încît dau senzația tactilă a literei. De fapt, totul se petrece ca și cum orbul și-ar plimba degetele pe o hartă în relief.

Inventatorii ingeniosului aparat apreciază viteza de lectură la treizeci de cuvinte pe minut, adică o viteză de numai șapte ori mai mică decît a lecturii medii a unui om care vede.

tehnica

GEOGRAFIE

Un nou sediu al Atlantidei

Despre diversele ipoteze în legătură cu amplasarea geografică a Atlantidei, revista noastră a mai scris. Iată însă că recent un savant grec, A. Galanopulos, a emis o nouă ipoteză care situează legendarul continent în... Marea Egee! Ipoteza este amplu comentată, între alții, și de V. Voitov, candidat în științe geografice.

Lucrul nu e imposibil, arată omul de știință sovietic, deoarece Platon nu precizează nicăieri că continentul distrus de un cataclism ar fi fost situat în Atlantic; el se limitează la a consemna că ar fi existat dincolo de Coloanele lui Hercule. Ce se înțelege, însă, prin aceasta? După cum presupune savantul grec, „coloanele" sînt cele două promontorii stîncoase din sudul Peloponesului, principala arenă a isprăvilor lui Hercule. Astfel, Atlantida ar fi putut prea bine să nu fie decît una din insulele arhipelagului grecesc. Potrivit prof. Galanopulos, ceea ce a mai rămas din ea este mica insulă cu faleze abrupte Santorin care, în urmă cu aproape 1500 de ani î.e.n., a suferit o cumplită catastrofă geologică.

În sprijinul acestei îndrăznețe ipoteze stau însă și alte mărturii, arată V. Voitov. E vorba de amforele și statuile aparținînd unei civilizații antice și expuse în muzeul din Thera, localitate pe insula Santorin. Descoperite sub stratul de lavă răcit sau pescuite în uriașa caldeiră acum inundată, a vulcanului adormit, aceste vestigii arheologice s-au conservat foarte bine. Dar și înfățișarea fizică a insulei poate constitui o dovadă: după ce a studiat în amănunțime relieful și fundul enormei caldeira formată prin prăbușirea părții centrale a uscatului, J. Trikkalinos, un alt savant grec, a demonstrat că configurația insulei Santorin înainte de catastrofă amintește mult de aceea a Atlantidei lui Platon. Mai mult decît atît, pe fundul craterului el a descoperit urmele unui canal maritim și vestigiile unor instalații portuare!

Desigur, ipotezei omului de știință grec i se pot aduce și obiecțiuni. După Platon, legenda dispariției Atlantidei a fost preluată de Solon de la preoții egipteni, care i-au arătat și unele documente relative la această țară. Platon nu precizează nicăieri data catastrofei, dar se crede că ea ar fi avut loc în sec. XVI î.e.n., cu 9 000 de ani înaintea epocii lui Solon. Or, calamitatea de la Santorin s-a produs cu 900 de ani înainte de Solon. Această contradicție, susține însă Galanopulos, ar putea proveni de la o eroare de traducere a manuscriselor egiptene, cifra de 900 fiind înlocuită cu 9 000. Pe de altă parte, tot Platon arată că inundația a cuprins mari porțiuni de pămînt, ale căror dimensiuni nu pot fi comparabile cu caldeira de la Santorin. Dar și această obiecție ar putea fi înlăturată: mărimea țării atlanților a fost dinadins exagerată, pentru a sublinia victoria obținută de Atena asupra unui rival puternic și temut.

Cum e și firesc, datele urmează să fie minuțios verificate de către arheologi.

ELECTROTEHNICĂ

De la pila lui Volta la nuca de cocos

Energia se obține astăzi ușor și ieftin sub atît de multe forme, încît aproape nici nu ne mai gîndim la originea ei. Existînd însă temeri că sursele tradiționale, respectiv combustibilii fosili, s-ar putea epuiza, s-au intensificat cercetările pentru a găsi metode noi de transformare a unei forme de energie într-alta. Explorarea spațiului cosmic reprezintă cel de al doilea impuls imprimat acestei activități, căci, pentru a întreprinde călătorii în jurul Pămîntului sau spre alte planete, navele trebuie să conțină o sursă de energie proprie.

Cu cărbunele ținut în palmă de inginerul electronist, un televizor poate funcționa ore întregi. Energia electrică se produce într-o baterie de pile cu combustie prin combinarea chimică a gazelor din cărbune cu oxigenul din aer.

Bateriile care captează energia Soarelui și o transformă în electricitate constituie o soluție. Energia degajată cu ocazia exploziei nucleilor atomului intră de asemenea în considerare. Pilele cu combustie au însă un randament mult mai mare decît bateriile solare și nu implică nici riscul radiațiilor din reacțiile nucleare.

În esență aceste pile nu sînt o inovație, prima fiind construită de Sir Humphrey Davy în 1801. Ea conținea carbon și funcționa la temperatura camerei. Întîrzierea în dezvoltare se datorește unor limitări de ordin tehnic și economic, care au dispărut abia în ultimii cinci ani. Prototipuri de pile cu combustie au servit la acționarea tractoarelor agricole și a unor camioane prevăzute cu dispozitive pentru efectuarea de diverse munci.

În comparație cu pilele chimice obișnuite (de pildă bateriile de lanternă) și cu acumulatoarele de automobil, pilele cu combustie prezintă două mari avantaje. În primul rînd ele livrează curent electric fără întrerupere, atîta timp cît li se cere, pînă la epuizarea combustibilului, pe cînd celelalte nu funcționează cu eficacitate decît în mod intermitent. În al doilea rînd, randamentul lor este extrem de ridicat, ajungînd teoretic la 80 la sută. În plus, față de alte sisteme de producere a energiei, pilele acestea sînt silențioase și emit relativ puțină căldură sau gaze nocive. În fond, sînt niște pile care nu se uzează, nu trebuie încărcate și cîntăresc mult mai puțin. Cele folosite în navele cosmice au o greutate mai mică decît a unui astronaut, pe cînd un acumulator obișnuit, care ar trebui să efectueze aceeași muncă ar cîntări o tonă.

Pilele cu combustie sînt de construcții variate. Una din cele mai simple conține doi electrozi poroși și un electrolit. Prin unul din electrozi se introduce hidrogen iar prin celălalt oxigen, ambele în stare gazoasă. Din reacția care se produce între ele rezultă apă și energie electrică. În timpul călătoriilor cosmice, apa va fi utilizată nu numai ca băutură, dar și pentru răcirea unora din elementele navei. Alte variante prevăd înlocuirea hidrogenului cu hidrocarburi — propan sau butan —, cu oxid de carbon ori zinc și înlocuirea oxigenului pur din butelii cu oxigenul atmosferic (ceea ce, firește, nu se aplică decît în cazul utilizărilor terestre ale pilelor, pentru încălzit, iluminat, condiționarea aerului).

O interesantă experiență a fost realizată cu o pilă care folosea praf de cărbune și de la care s-a putut alimenta un televizor. În urma reușitei, se prevede dezvoltarea pe scară largă a acestui tip.

După toate pronosticurile, viitorul aparține însă pilelor cu combustie biochimică, în care producerea de electricitate se datorește bacteriilor și enzimelor. Putînd funcționa cu apă de mare, plante în descompunere sau alte deșeuri animale și vegetale, pilele biochimice se vor bucura de aplicații speciale. Prototipurile au alimentat aparate de radioemisie-recepție, ca și alte utilaje electrice. Astfel s-a născut ideea — mai puțin năstrușnică decît pare în prima clipă — că în regiunile tropicale va fi suficient să branșezi radioul la o nucă de cocos pentru a-l pune în funcțiune, deoarece există o bacterie, Aeromonas formicans, care descompune sucul palmierului în acid formic (alte microorganisme exercită o acțiune similară asupra trestiei de zahăr și diverselor fructe). Oamenii de știință speră să vadă ziua în care iarba și frunzele arborilor obișnuiți vor deveni surse de electricitate.

CHIMIE

Un corn al abundenței

La sfîrșitul secolului trecut, cu prilejul unui toast de Anul nou, marele chimist francez Berthelot s-a referit și la viitorul societății umane. În anul 2000, afirma el, omenirea va dispune de asemenea surse de energie, încît va putea fabrica produsele chimice necesare indiferent unde și cînd. Tocmai în această condiție rezidă, sublinia savantul, soluționarea economică a deosebit de importantei probleme care este producția de alimente.

Nu de mult academicianul sovietic O. Reutov a declarat că problema a și fost rezolvată în esență: în cursul ultimilor 40 de ani oamenii de știință au realizat sinteza grăsimilor și uleiurilor, iar în clipa de față se lucrează la sinteza zahărului și hidraților de carbon. Sinteza proteinelor nu va întîrzia nici ea prea mult. Oamenii de știință au reușit să reproducă travaliul efectuat pînă acum de plante cu ajutorul energiei solare și, într-un viitor apropiat, îl vor reproduce la o scară și mai mare, căci puterile chimiei sînt nelimitate.

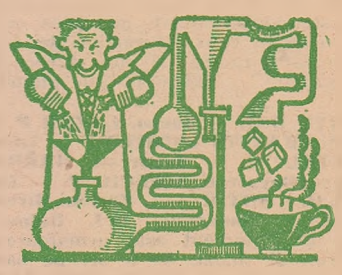

Datorită producției de alimente artificiale, hrana omului nu va mai depinde de anotimpuri și de capriciile lor — secetă, umiditate anormală sau frig — și va fi ferită de germenii patogeni surse a atîtor epidemii. Chimia va răsturna în asemenea măsură ordinea lucrurilor instaurată de atîtea milenii, încît nu va mai exista nici o diferență între regiunile fertile și nefertile. De la profeția savantului francez s-au scurs 70 de ani și pînă în anul 2000 n-a mai rămas mult. Care sînt, deci, progresele realizate de sinteza organică în decursul acestei perioade, cum va arăta la sfîrșitul secolului lumea metamorfozată de forțele chimiei?

Berthelot visa o alimentatie artificială, dar la ora actuală problema cea mai urgentă o reprezintă înlocuirea materiilor prime alimentare, folosite de o serie de sectoare productive chimice, cu materii nealimentare. De pildă, arată acad Reutov, mai mult de jumătate din grăsimile obținute de omenire servesc la fabricarea săpunului! Dar chimiștii au rezolvat sinteza detergenților pornind de la alte materii prime și creînd astfel condițiile pentru economisirea grăsimilor alimentare.

Mari progrese au fost realizate și în fabricarea produselor alimentare de sinteză. Se știe că grăsimile, hidrații de carbon, proteinele, vitaminele și sărurile reprezintă elemente constitutive ale alimentației. Sinteza industrială a grăsimilor a fost obținută încă în urmă cu 25 de ani. De atunci, ea a făcut pași mari înainte și actualmente grăsimile artificiale sînt asimilate de organismul uman tot așa de bine ca și cele naturale. In schimb, sinteza zaharurilor e ceva mai complicată. Precum se știe, primul zahăr artificial a fost obținut în urmă cu un secol de A. Butlerov din formaldehidă, dar el nu era asimilabil. In zilele noastre chimiștii au reușit însă să înlăture și această dificultate: scindînd enormele molecule de celuloză, alcătuite din lanțuri de molecule de glucoză, ei au obținut zahărul dorit, operație care astăzi se face pe scară industrială.

Cele mai mari dificultăți le ridică, însă, sinteza proteinelor, una din problemele fundamentale ale științei moderne. Pătrunzînd în organism o dată cu alimentele, proteinele se disociază în acizi aminați care, în majoritatea lor, pot fi obținuți prin sinteză. Recent, a fost inventat un procedeu pentru obținerea lor pornind de la petrol (în legătură cu aceasta revista noastră a mai publicat materiale). Datorită acestui procedeu a putut fi fabricat un prim lot de biscuiți dintr-un amestec de acizi aminați care, prin savoarea lor, nu cedează cu nimic celor obișnuiți. Cercetătorii de la Institutul de combinații organice din Moscova, condus de acad. A. Nesmeianov, se ocupă nu de crearea de pilule alimentare (cum preconiza Berthelot), ci de realizarea unor produse care să nu se deosebească cu nimic prin gust și miros de cele naturale, ba chiar să fie mai gustoase și mai nutritive decît ele

Poșta medicului

TARNIȚA CONSTANTIN — Com. Ciceu-Corabia, raion Dej, reg. Cluj : 1) Lucrarea solicitată nu a apărut încă la Editura Medicală. Îngăduiți-ne, însă, un sfat personal : nu citiți lucrări de strictă specialitate medicală, pe care va fi greu să le înțelegeți ; preferați un „vademecum" care popularizează cunoștințele medicale, de tipul volumului „Medicina în familie", pe care vi-l recomandăm călduros 2) Abuzul de antinevralgice combinate este contraindicat, mai ales cînd nu se cunoaște cauza durerilor de cap. 3) Tratamentul radical al unei dureri de măsele cariate ? Extracția sau plomba.

NEAMȚU DAN — Bacău, LAZĂR P. — București, MARTIN DUMITRIU — Giurgiu, NETCU N. — București, BARBAROSSA — București, GHECIU P. — Galați, S. O. SOTIR — Zorleni-Bîrlad, R. MIȘU — București, H. I. Buhuși : Schema de tratament este următoarea : Testosteron 25 mg/zi, de 5 ori pe săptămînă, reducîndu-se ulterior doza la 25 mg de 2 ori pe săptămînă sau o dată pe săptămînă. Apoi terapie de stimulare cu Coripan (fiole a 500 u. i.) de 3 ori pe săptămînă timp de două luni, asociat cu Madiol 3—4 comprimate/zi, vitamina E, 3 drajeuri/zi, Fosfobion o fiolă zilnic (băută). Eventual, t-ră de iohimbină 5—15 mg/zi, timp de 2—3 săptămîni, reflexoterapie sub diferite forme : injecții intradermice, paravertebrale, în regiunea cervicală cu extract testicular, 10 ședințe consecutive sau acupunctură. Totul, firește, cu avizul și sub controlul medicului endocrinolog

C. M. — Hațeg, reg. Hunedoara : Este posibil, deși mai rar.

MATEI ELENA — București : Adresați-vă clinicii Institutului de neurologie din Șos. Berceni 10.

V. LAPAFI — Tg. Neamț : 1) Dintre medicamentele coronarodilatatoare cu acțiune rapidă, nitroglicerina rămîne pînă astăzi singura medicație real și imediat eficace asupra durerii anginoase. Pentru a obține o acțiune mai prelungită (circa 5 ore) se utilizează asociații medicamentoase de produși cu acțiune instantanee de tipul trinitrinei cu produși înrudiți, cum sînt vasodilatatoarele Elbetrine și Sedangor (4—6 comprimate/zi) sau Spasmocorona (3—4 comprimate zilnic). 2) Trebuie să vă faceți un examen coprologic și un examen al prostatei pentru a se depista cauza pruritului.

E. ȘTEFĂNESCU — București : Vă mulțumim mult pentru aprecieri. Ne bucură că sfatul nostru v-a fost de folos. 1) Semințele de in, fiind un medicament „natural", fără nocivitate, pot fi luate un timp îndelungat. 2) Tratamentul pentru **sechelele de infarct miocardic** pe care îl urmați, completat cu repaus fizic și psihic, este foarte indicat.

TECUCI M. — București : 1) Așa cum reiese și din scrisoarea dv. nodul problemei îl constituie starea dv. sufletească, cauza principală fiind dereglarea neuropsihică, ce duce la scăderea tonusului sistemului nervos. 2) Tratamentul trebuie axat pe fortifiante tip Fosfobion, vit. B_1, ser neurotonic (serii lunare de 15 fiole zilnic) asociate cu preparate glandulare : Madiol, zilnic 4 comprimate sublingual și tonice generale : Remineron 3 linguriițe pe zi, Hecogen 3 linguriițe pe zi (serii de 15 zile lunar).

POP SIMION — Cisnădie : 1) Citiți răspunsul dat la punctul 2 sub Tecuci M. — București. 2) Nu este cumva vorba de o **ozenă ?** Un examen O.R.L. este indispensabil.

TULBURE TIBERIU — București : Citiți răspunsul dat mai sus sub Tecuci M. Puteți să vă căsătoriți fără grijă !

22. — SOS — 67. — IAȘI : 1) E un record, dar e posibil ! 2) Sînt accidente frecvente în condițiile precizate de dv. cu lux de amănunte. În mod sigur, totul se va remedia. Vă trebuie multă perseverență pe drumul cel bun. E greu să vă spunem care sau cît din amîndouă. 3) Nu este nevoie de nici un tratament în afară de experiență. 4) Vor dispare de la sine. 5) Să fiți convins că da.

ȘTEFĂNICĂ GH. — Cîmpina : 1) Sperăm că ați citit între timp răspunsul nostru. Întîrzierea se datorește abundenței de corespondență pe care o primim. Subiectele pe care le tratăm sînt în raport cu solicitările cititorilor. Afecțiunea dv., deși importantă, e mai puțin frecventă decît cele pe care le... luați în răspăr. Oricum, vom mai reveni și asupra crampei scriitorului.

C. LENUȚA — Cluj : „Mustața" în cazul dv. are desigur o cauză mai generală (pentru care este necesar un tratament hormonal). Depilatorul nu poate da decît rezultate sporadice. Vă recomandăm să vă adresați unui specialist endocrinolog.

BORNUȘ ION — Com. Topleț : Fenomenele de **nevroză obsesivă** vor beneficia de pe urma tratamentului aterosclerozei din care nu trebuie să lipsească clordelazin. Cura constă din 1—2 drajeuri la începutul tratamentului, după care doza se va mări treptat la 3—6 drajeuri, repartizate în 3 prize, sub supraveghere medicală.

ILEANA ANDRIESCU — Tg. Jiu : Tratamentul respectiv se află abia în fază experimentală și nu a intrat încă în practica medicală.

Îndrăgostiții la dentist

GINECOLOGIE

Anexitele

Una dintre urmările cele mai frecvente ale avorturilor provocate o constituie *anexitele* sau *salpingo-ovaritele* (inflamațiile trompelor uterine și ale ovarelor).

Microbii care produc îmbolnăvirea acestor organe sînt gonococul, streptococul, stafilococul, pneumococul și bacilul coli. Inflamația anexială este de obicei bilaterală, leziunile fiind mai intense la trompe.

La început congestia anexelor se manifestă prin febră ridicată, stare generală proastă, dureri mari localizate în partea de jos a abdomenului, fie într-o singură parte, fie în ambele părți. De obicei, durerea iradiază spre membrele inferioare, în regiunea șalelor, spre vezică, ficat, sau capul pieptului, ba chiar și în umăr.

Durerea apare sub formă de crize, provocate de cel mai mic efort, sau este continuă și intensificată de mișcări, ceea ce imobilizează bolnava. În anexitele vechi, cronicizate, durerea spontană poate să dispară complet, apărînd numai la exerciții obositoare. În timpul crizelor, bolnava are grețuri, vărsături și lipsă de poftă de mîncare. Totodată pot apare scurgeri de sînge sau leucoree, complicație destul de frecventă a anexitelor.

În cazul cînd bolnava nu se prezintă imediat la medic, infecția se poate extinde la țesuturile din jurul trompelor și ovarelor, producînd îmbolnăvirea peritoneului *(pelviperitonită)*. Multe anexite cronice se însoțesc de tulburări ale fluxului lunar, iar una dintre cele mai frecvente complicații este împiedicarea fecundației, deci sterilizarea femeii

De la descoperirea antibioticelor, tratamentul acestei afecțiuni ginecologice a înregistrat succese importante. Cu condiția ca bolnava să se înfățișeze *de urgență* medicului specialist, vindecarea radicală a anexitelor este certă în marea majoritate a cazurilor.

În formele dureroase prima indicație terapeutică rămîne repausul la pat, pînă la stingerea completă a procesului inflamator. Se va pune pungă cu gheață pe abdomen care calmează durerile și obligă bolnava să stea imobilizată. În funcție de antibiogramă, sub stricta supraveghere medicală, se va administra apoi penicilină în doze mari (pînă la un milion de unități sau și mai mult pe zi) asociată de streptomicină (1 gram pe zi) sau cu alte antibiotice cu o sferă de acțiune mai largă (clorocid, aureomicină, teramicină sau tetraciclină).

Prof. Pantevici preconizează în tratamentul anexitelor acute și subacute infiltrații intradermice cu soluție de sulfat de magneziu 20% în zonele dureroase. Dacă nu există contraindicații (ulcer gastro-duodenal, diabet, hipertensiune, tuberculoză etc.), se pot utiliza cu rezultate bune hidrocortizon asociat cu ACTH ambele avînd acțiune antiinflamatoare. Proteinoterapia cu preparate de tipul Omnadinului (sau Polidinului — N.R.), vaccinoterapia (sub forma vaccinului polimicrobian Delbet), țesutoterapia prin extracte placentare (Placentid) sau preparatele pe bază de terebentină (Camfoterpin) asociate, de asemenea, cu antibioticele reprezintă tot atîtea mijloace biologice pentru stimularea mijloacelor de apărare ale organismului, o dată cu distrugerea germenilor.

Pentru potolirea durerilor, pînă la venirea medicului se pot folosi supozitoare calmante (extract tebaic 0,02 g, extract de beladonă 0,02 g, butir cacao 2 g), sedative ale sistemului nervos (Bromoval), vitamine, în special C și B_1, antitermice (piramidon și aspirină).

În formele cronice, se asociază fizioterapie (ultrascurte sau diatermie, ultrasunete etc) și balneoterapie (însă nu mai devreme de trei luni de la criza acută), sub formă de ape cloruro-sodice iodurate (de ex. : Bazna și Bălțătești — N.R.), ape cloruro-sodice sulfuroase (Pucioasa, Govora — N. R.) și împachetări, băi de șezut sau tampoane vaginale cu nămoluri radio-active (Techirghiol, Sovata, Amara, Băile Felix, Vatra Dornei, Borsec — N. R.).

Dr. Z. A. Barski

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ

Păstrarea valorilor nutritive nu trebuie neglijată

Pentru a menține întreaga valoare nutritivă a alimentelor în cadrul procesului lor de prelucrare, sînt necesare o serie de măsuri simple, dar adesea ignorate.

Astfel păstrarea necorespunzătoare a brînzei și peștelui în saramură, prin înlocuirea repetată a acesteia, poate duce la importante pierderi în aminoacizi (componente esențiale ale proteinelor) și săruri minerale, care trec în apa sărată aruncată.

Păstrarea grăsimilor în contact cu aerul sau expunerea la razele solare duce la oxidarea lor, la rîncezire și distrugerea vitaminei A. Păstrarea produselor lactate în sticle albe e urmată în timp de distrugerea vitaminei B_2.

S-a demonstrat că mediul acid favorizează în general anihilarea vitaminei A din alimente. La fel de nociv e mediul alcoolic pentru vitaminele B și C. (De exemplu, adăugarea de bicarbonat distruge vitamina C). Unele vitamine, mai ales C, sînt „instabile" sub influența unei temperaturi mari și în prezența oxigenului. De aceea legumele vor fi curățate, spălate și tăiate cu puțin înainte de a le pune la fiert. Ele nu vor fi păstrate timp îndelungat în apă. Cartofii vor fi fierți în coajă, în apă fierbinte, ca să nu piardă aproape de loc vitamina C; dacă sînt puși la fiert în apă rece se irosesc 25% din ea iar prin curățire și fierbere înăbușită pierderea e de 80%.

Fierberea în vase acoperite contribuie la menținerea „depozitelor" de vitamine existente în legume și zarzavaturi. Adăugarea legumelor la mîncare este bine să se facă treptat, după durata necesară fierberii lor, iar volumul evaporat va fi întregit cu apă clocotită.

Dacă este posibil, zarzavaturile se vor fierbe în aburi.

Mîncărurile nu vor fi păstrate de la o masă la alta și se va evita reîncălzirea lor de mai multe ori, care are consecințe negative asupra conținutului lor în vitamine și substanțe nutritive.

Vasele pot avea și ele o influență asupra valorii nutritive a alimentelor. Gătirea alimentelor în vase din cupru sau fier nesmălțuit duce la apariția unor produse toxice. De aceea vasele vor fi bine cositorite, preferîndu-se aluminiul și oțelul inoxidabil.

Dr. V. Kulik

TERAPEUTICĂ

Odihnă în cabinetul albastru

Ușile duble sînt capitonate cu un izolator fonic. Preșul moale amortizează zgomotele pașilor. Pereții și tavanul cabinetului au culoarea cerului în pragul nopții. Paturile sînt moi și cum nu se poate mai comode. Totul te îmbie la odihnă. Inclusiv vocea calmă a medicului :

— Acum adormiți... Vi se destind toți mușchii corpului... Respirația devine

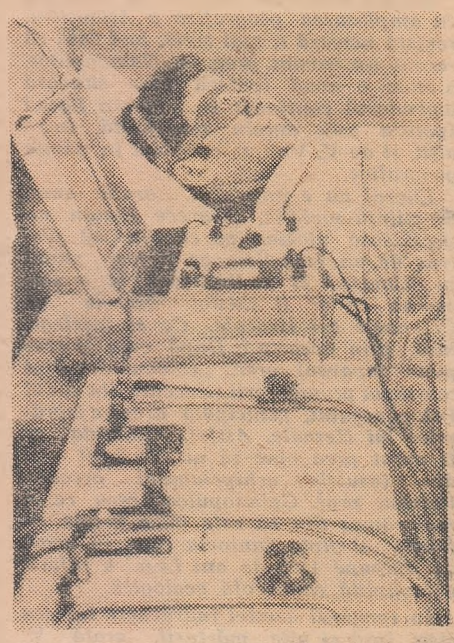

profundă, ușoară... Nimeni nu vă supără... Nu vă mai sperie insomnia...

Așa începe o dimineață obișnuită în hipnotariul *de pe lîngă clinica Institutului de medicină din Leningrad condusă de cunoscutul neurolog și internist Pavel Bul. Acest cabinet pentru tratamente, deschis curînd după ultimul război, se bucură de mare popularitate nu numai la Leningrad, ci pretutindeni în U.R.S.S. Dar în ce constă tratamentul la hipnotariu ?*

În timpul ședințelor, aparate „Elektroson" acționează asupra pacienților cu curenți slabi cuprinși între 0,1 și 0,6 miliamperi, cu o frecvență de 7—9 hertzi. Curenții au un efect calmant asupra scoarței cerebrale și a zonei subcorticale a creierului. În timpul stării de amorțeală care precede somnul, medicul îi sugestionează pe pacienți cu scopul de a-i vindeca de teama de boală și de nevroze.

La hipnotariu vin pentru tratament oameni cu tot felul de afecțiuni. Unui pilot, de pildă, i s-a redeschis ulcerul. Din această cauză a fost nevoit să abandoneze zborul și să-și aleagă altă profesie. Firește, nu i-a fost ușor să renunțe la munca pe care o îndrăgise. A devenit irascibil, nu mai dormea nopțile... După treisprezece ședințe la hipnotariu, omul și-a recîștigat echilibrul. Un alt exemplu : este vorba de un bolnav de nevroză combinată cu hipertensiune. După cîteva ședințe de sugestie hipnotică, i-a scăzut tensiunea iar electroencefalograma a indicat un caracter mult mai calm. În sfîrșit, un caz de astm bronșic : tratat în hipnotariu, bolnavul și-a revenit în foarte scurt timp.

La anumite perioade, personalul medical al hipnotariului verifică rezultatele tratamentelor. Și de fiecare dată ele sînt îmbucurătoare.

JAPONIA

Pietoni cu steguleţe şi plantaţii fără pămînt

Am străbătut cu maşina distanţa dintre Yokohama şi Tokio cam în două ore. Şi, cu toate că pe drum însoţitorii noştri ne-au spus cîteva nume de oraşe, noi de fapt n-am văzut decît unul singur, neîntrerupt. Căci Yokohama şi Tokio sînt atît de strîns legate între ele, încît dau impresia unei unice metropole. Explicaţia e simplă, aşa cum se va vedea în rîndurile ce urmează.

Înainte şi după Olimpiada din 1964, Tokio şi-a schimbat vizibil înfăţişarea. Au fost construite multe clădiri noi, cu o arhitectură îndrăzneaţă, străzi obişnuite şi autostrăzi suspendate, staţii de metro etc. La ora actuală, giganticul oraş — incluzînd şi localităţile subordonate — are 11 milioane de locuitori, ceea ce reprezintă peste zece la sută din populaţia ţării. El constituie astfel centrul celei mai populate aglomeraţii urbane de pe glob, care se întinde pe ţărmul nord-estic al insulei Honshu, înglobînd şi portul Yokohama. În fiecare an populaţia oraşului sporeşte cu încă 250 000 de locuitori. În întreprinderile sale lucrează mai bine de 10 la sută din forţa de muncă a Japoniei şi tot pe teritoriul lui sînt concentrate o treime din institutele de învăţămînt superior şi jumătate din studenţii ţării. În Tokio locuiesc 50 la sută din japonezii cu studii superioare şi tot acolo sînt concentrate 60 la sută din capitaluri.

Şi pentru că, într-un fel, sîntem la capitolul statistică, cred că n-ar fi lipsit de interes să dau şi cîteva cifre cu privire la agenţiile de presă şi la publicaţiile care apar la Tokio şi în ţară. În redacţiile celei mai mari agenţii de informaţii din Japonia, „Kyodo Tzusin" lucrează peste o mie de ziarişti. În ţară apar circa 300 de cotidiene cu un tiraj total de peste 30 de milioane de exemplare; în afară de aceasta, Japonia ocupă primul loc în lume în ce priveşte numărul de titluri şi tirajul publicaţiilor periodice.

...Fiind un oraş atît de aglomerat, transportul ridică la Tokio mari probleme. Dar, spre cinstea lor, japonezii respectă cu sfinţenie regulile de circulaţie. Pentru ei culoarea roşie a semaforului este lege. În schimb, acolo unde nu există semafor, pietonii sînt stăpîni pe situaţie. Printr-o simplă ridicare a mîinii, ei pot opri şirul de maşini ca să treacă strada. În acest scop există şi nişte steguleţe speciale de culoare galbenă, cu imaginea unui pieton pe ele. Steguleţele sînt introduse, ca nişte săgeţi, într-un fel de tolbe metalice prinse de stîlpi. E de ajuns să iei în mînă unul dintre ele, să-l ridici deasupra capului ca să traversezi strada. Pe trotuarul celălalt îl vîri într-altă tolbă şi-ţi vezi de drum. Steguleţele sînt folosite în special de copii. Ceea ce nu înseamnă însă că nu există accidente de circulaţie: la intersecţiile principalelor străzi şi la hotarele dintre raioane sînt expuse, în preajma semaforelor, nişte panouri luminoase, care indică numărul persoanelor accidentate din ziua respectivă. Uneori acest număr oscilează între 200—250.

Foarte mulţi locuitori circulă însă cu metroul, care constituie un adevărat oraş-labirint, dar un labirint în care nu te poţi rătăci. Căci la fiecare paş întîlneşti îndreptare, scheme clare şi hieroglife descifrate în engleză.

Sîmbătă seara, peroanele staţiilor de metro sînt luate cu asalt de grupuri mari de turişti, cu rucsacuri în spinare şi tranzistoare care cîntă în toate limbile pămîntului. Cei mai mulţi dintre ei pleacă spre Fuji Yama, splendidul munte socotit sfînt şi aşezat la mai puţin de o sută de kilometri de Tokio. În zilele senine, silueta-i maiestuoasă poate fi zărită profilîndu-se la orizont. Spre Fuji Yama se poate călători cu mai multe mijloace de transport. De la staţia de autobuze pînă în vîrf, la 3 776 metri altitudine, sînt în total cinci sau şase ore de drum. Din păcate, însă, din pricina vremii proaste, sezonul alpin este foarte scurt: iulie şi august. În aceste luni, însă, cîteva mii de excursionişti urcă zilnic pe munte. La drept vorbind, Fuji Yama ar putea fi socotit străbunul alpinismului, căci primele ascensiuni spre piscurile lui au fost făcute cu opt secole în urmă.

De la Tokio la Hiroshima, punctul terminus al călătoriei noastre — sînt 1 500 de kilometri. Înaintăm spre sud, poposind pentru scurt timp în cîteva oraşe şi aşezări muncitoreşti de pe traseu. În preajma oraşului Osaka, bunăoară, se află un vulcan stins cu un crater lung de 19 kilometri şi lat de 24 de kilometri. Pe versantele lui au luat fiinţă 11 sate şi trei orăşele cu o populaţie de 50 000 de locuitori.

Osaka este un oraş mare, bine sistematizat, tăiat de canale şi de o reţea deasă de poduri înguste. De aceea este numit adesea Veneţia Japoniei. Multe străzi sînt acoperite cu nişte copertine de sticlă, aşa încît sub ele viaţa îşi urmează cursul normal, indiferent de vremea capricioasă.

O autostradă modernă leagă Osaka de Kyoto, fosta capitală a imperiului din 794 pînă în 1868, la ora actuală unul din cele şapte oraşe japoneze cu o populaţie de peste un milion de locuitori. Oraşul este bogat în monumente legate de viaţa şi civilizaţia vechii Japonii.

De-a lungul şoselei se întind, pe distanţe mari, sumedenie de sate. Cu acest prilej te poţi încredinţa, o dată mai mult, de hărnicia ţăranilor japonezi care dau o bătălie continuă cu natura pentru pămînt. Căci 80 la sută din teritoriul ţării este acoperit de munţi. Încet, cu trudă, dar perseverent, japonezii îşi sporesc suprafeţele pentru însămînţare, smulgînd pămînt mării.

Ogoarele înverzite, cultivate cu orez, ajung chiar lîngă zidurile uzinelor şi liniile ferate iar plantaţii în terase de mandarini şi ceai se caţără pe povîrnişurile abrupte din preajma oraşelor. Pe aceste plantaţii pămîntul se cară de jos şi tot de acolo se aduce şi apă. Ţăranii mai înstăriţi îşi instalează pînă sus o conductă de polietilenă, dar cei săraci trebuie să transporte apa cu străvechea cobiliţă în vase grele de lemn. Zi şi noapte, pe ogoare, lucrează un fel de tractoare extrem de mici — maşini ultrauniversale care ară, seamănă, cosesc, udă şi împrăştie îngrăşăminte.

Se spune că în nordul ţării, în insula Hokkaido, există şi gospodării mari, proprietăţi întinse. Aici, însă, în regiunea centrală a insulei Honshu, se află numai petece mici de ogoare. De aceea îţi şi vine greu să crezi că aceste fîşii înguste de pămînt, oricît de bine ar fi lucrate, pot hrăni cele o sută de milioane de locuitori ai ţării. Şi totuşi, de cîţiva ani Japonia îşi asigură în întregime, din producţie proprie, necesităţile de orez.

K. Saveliev

Monument închinat fetiţei Sadako — victimă a bombardării Hiroshimei

ZAMBIA

Popas pe fluviul Zambezi

„Centura de cupru", lungă de 70 de mile şi lată de circa 30, din regiunea de centru-nord a Zambiei constituie inima industrială a ţării. Această relativ îngustă fîşie de pămînt, bogată în minereu, are un rol hotărîtor în viaţa tinerei republici africane. Dacă în 1964, cînd şi-a dobîndit independenţa, Zambia era a treia ţară producătoare de cupru din lume — după S.U.A. şi Chile — un an mai tîrziu ea se situa pe locul doi. Zăcămintele sînt estimate la aproximativ 880 milioane de tone. Valoarea lor este sporită şi de faptul că straturile de minereu au un mare conţinut de metal, ajungînd pînă la 7 la sută.

În cele şapte oraşe situate în perimetrul „centurii" — între care Ndola, Mufulira, Kitwe, Nkana etc. — locuieşte peste un sfert din populaţie. În aceste importante centre industriale se extrage şi se înnobilează o imensă cantitate de minereu de cupru, cobalt etc. Două cifre cred că sînt de ajuns de grăitoare ca să ne putem forma o imagine despre însemnătatea industriei extractive pentru Zambia: minereurile şi metalele reprezintă peste 90 la sută din exporturi şi contribuie cu circa 50 la sută la formarea venitului naţional.

Metalele au fost cunoscute şi folosite pe pămîntul Zambiei din vremi străvechi. Teritoriul actualului stat a fost locuit din timpuri imemoriale de triburi hotentote, peste care s-au suprapus, în vremea migraţiunilor de la începutul mileniului I e. n., triburi bantu. Acestea au dezvoltat în primele secole ale erei noastre o înfloritoare civilizaţie a fierului. Să nu uităm de asemenea că Zambia face parte, împreună cu Rhodesia de Sud şi Mozambicul, dintr-o regiune în care s-a dezvoltat, în timpul evului mediu, una din cele mai originale civilizaţii africane.

Anul trecut, pe aeroportul din Lusaka, capitala ţării, călătorii erau întîmpinaţi de o tăbliţă care le aducea la cunoştinţă că în 1967 urma să fie dat în exploatare un nou aeroport, dar pentru moment erau rugaţi să se împace cu lipsa de confort. În felul acesta, încă de pe aeroport călătorul făcea cunoştinţă cu dificultăţile de transport pe care le întîmpină ţara. Neavînd ieşire la mare, în trecut Zambia numită de colonialişti Rhodesia de nord, ţinea legătura cu restul lumii numai prin Rhodesia de sud. După instaurarea însă în statul vecin a regimului rasist al lui Ian Smith, situaţia s-a schimbat radical. În ajutorul Zambiei a venit însă Tanzania: guvernele celor două ţări au încheiat un acord cu privire la înfiinţarea unei societăţi mixte de transport, care să asigure un trafic continuu, pe un traseu lung de peste 1 200 de mile, din Zambia pînă în portul Dar es Salaam, capitala Tanzaniei. Pe această şosea, Zambia transportă aproape o treime din mărfurile pentru export şi primeşte, în schimb, benzină şi alte produse necesare.

În scopul aprovizionării ţării cu combustibil se construieşte, în momentul de faţă, o conductă petrolieră care va lega Dar es Salaam de Ndola, centrul „centurii de cupru". Un fapt îmbucurător a fost descoperirea, în mai 1965, a primelor zăcăminte de cărbune. Aşa încît, în februarie 1966, la minele de cupru din nordul ţării a sosit prima tranşă de cărbune propriu.

...Zambia are o reţea hidrografică deasă. Fluviul Zambezi (care formează hotarul cu Rhodesia) şi afluenţii lui posedă mari resurse energetice. Folosirea acestora însă abia a început. Pe Zambezi, în apropierea oraşului Livingstone, se află celebra cascadă Victoria. „Priveliştea cascadelor este atît de frumoasă, încît s-ar minuna de ea şi îngerii care sălăşluiesc în cer" — spunea marele explorator englez Livingstone, primul european care a văzut acest miracol al naturii.

Dacă fluviul Zambezi şi afluenţii lui principali — Kafukwe, Loangwa şi Shire — adăpostesc în apele lor bogate crocodili, care mai pot fi zăriţi uneori de la distanţă, în schimb celelalte animale sălbatice de pe teritoriul Zambiei vieţuiesc în rezervaţii speciale. Căci şi aici, la fel ca în întreaga Africă, vînarea lor excesivă le-a adus în pragul dispariţiei. Nu întîmplător se spunea că dacă lucrurile vor continua în acest ritm, se va ajunge la un moment dat ca nepoţii să-şi întrebe bunicii cum arăta un leu sau o girafă. Ca răspuns la această sumbră perspectivă, guvernul Zambiei a înfiinţat rezervaţii imense, în care animalele sînt în siguranţă. Cea mai mare dintre ele se află în Provincia Orientală şi adăposteşte elefanţi, zebre, bivoli, rinoceri, girafe, lei, leoparzi etc.

I. Baranov

globul

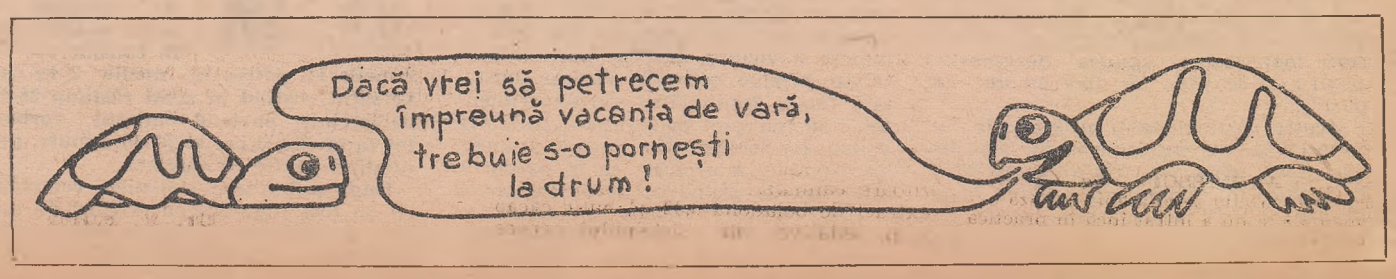

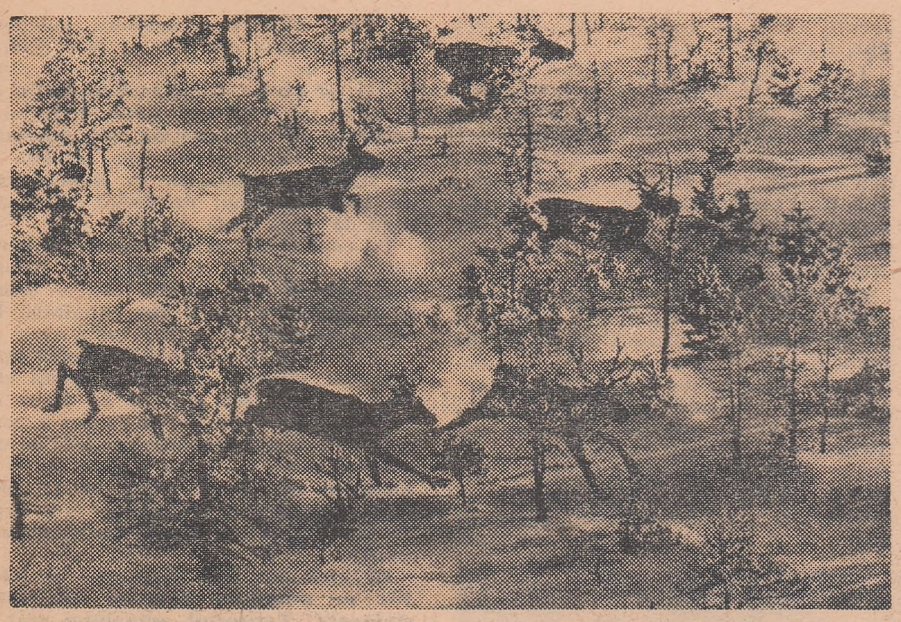

Poveste nordică

Foto : **K. Iurlov**

MEMORIA PLASTICĂ

Omul care nu uita nimic

Cînd i s-a înfățișat cercetătorului A. Luria, astăzi membru al Academiei de pedagogie din U.R.S.S., Șereșevski era un tînăr reporter la un ziar moscovit. Era prin 1926 și de atunci A. Luria l-a supravegheat vreme de treizeci de ani. În toți acești ani reporterul n-a încetat să-i uimească pe cercetători prin fenomenalele însușiri ale memoriei lui. Șiruri interminabile de cifre, combinații complicate de cuvinte dintr-o limbă necunoscută lui, formule chimice sau matematice — toate le memora cu ușurință și le reproducea întocmai.

„Memoria lui nu avea limite, își amintește acad. Luria. Toate experiențele fiind înregistrate, am avut posibilitatea să-l verific la interval de două decenii. L-am rugat, astfel, să-mi reproducă un tabel cifric memorat acum douăzeci de ani. Șereșevski a închis ochii : „Un moment... Erați într-un costum cenușiu... Ședeam amîndoi la masă... Ăsta e !" Și mi-l repetă fără greșeală".

Șereșevski obișnuia să asocieze noțiunile, obiectele, sunetele cu anumite culori, gusturi și forme. Sunetul a și-l închipuia ca pe o imensă suprafață albă, i era o lamă fină ce se pierdea undeva în zare, e — o curbă. „Aveți o voce galbenă și afinată", i-a declarat el odată unui cercetător. Întrebat dacă a reținut drumul spre un laborator, a răspuns că-i va servi drept punct de reper „un gard cu gust sărat". Se întîmpla însă ca asociațiile să-i altereze capacitatea de memorare. Dacă în timp ce i se dicta, cineva tușea, pe „cîmpul vizual" lăuntric al lui Șereșevski apăreau pete ce acopereau imaginile.

Vreme îndelungată Șereșevski a fost convins că toți semenii lui percep lumea în același mod și a fost foarte supărat cînd, într-o zi, o vînzătoare de înghețată i-a vorbit „cu un glas îmbîcsit, picurînd pe înghețata de vanilie fărîme negre de cărbune". Plasticitatea gîndirii lui Șereșevski îi pricinuia multe neajunsuri. Oricine trece ușor peste o frază banală ca, de exemplu : „El se sprijinise de un copac și privea la vitrina magazinului". Iată cum o percepea Șereșevski : „El se sprijinise de un copac... — *văd copacul, mi-l închipui într-o poiană, o văd și pe ea și-i simt mireasma... și dintr-odată sînt trezit brutal :* ...și privea la vitrina magazinului. *Totul trebuie retrăit, revăzut".*

Observa, în schimb, cum era de așteptat, toate inexactitățile dintr-un text. Dintre milioanele de cititori ai lui Cehov, Șereșevski a fost acela care a remarcat că în „Cameleonul" unul dintre eroi poartă manta iar curînd după aceea se pomenește în palton sau că în altă schiță un băiat are cînd chipiu, cînd șapcă. „Nu pot să nu observ toate astea, spunea Șereșevski pentru că le văd. Și apoi au un alt gust".

Aceste particularități psihice ale lui Șereșevski puteau determina modificări fizice uluitoare. Era de ajuns să-și închipuie că temperatura mîinii sale drepte se ridicase cu cîteva grade iar a stîngii coborîse și termometrul înregistra ridicarea și coborîrea reală a temperaturii. Putea să-și accelereze bătăile inimii, imaginîndu-și că aleargă după tramvai, să suporte extracții dentare fără anestezie „văzînd" pe altcineva în locul lui în fotoliul stomatologului etc.

După spusele acad. A. Luria, Șereșevski a fost un fenomen, a cărui studiere a îmbogățit cunoștințele despre formele proceselor de gîndire și despre structura psihicului.

DIN LEVĂNȚICĂ SAU TRANDAFIRI

Parfumuri tămăduitoare

Se prea poate că obișnuitul miros de dezinfectante din spitale va fi înlocuit cu aroma, incontestabil mai plăcută, de parfum. Un parfum special care, pe lîngă însușirile lui olfactive, va fi și un foarte bun antiseptic.

Biologii sovietici au constatat că fitoncidele (substanțele organice din plantele aromatice, un fel de toxine chimice naturale care au proprietatea de a speria rozătoarele și a extermina insectele și microorganismele, stimulînd creșterea unor plante și împiedicînd dezvoltarea altora) sînt și antibiotice. Dacă sînt extrase din plante o dată cu uleiurile eterice ele conferă aceleași calități parfumurilor și apelor de colonie.

Se preconizează, astfel, confecționarea unor pansamente parfumate. Fabrica leningrădeană de produse cosmetice „Severnoe sianie" a și început producția unor ape de colonie medicamentoase, destinate tratamentului bolilor de piele.

ECOUL UNUI INSTINCT

Spațiu, timp, bună dispoziție

Într-o localitate sau pe un teritoriu necunoscute drumurile drepte creează un sentiment de securitate, iar cele sinuoase și vizibile doar pe porțiuni restrînse, produc neliniște. Aceste constatări, făcute întîmplător sau experimental, i-au interesat pe arhitecți, psihiatri, psihologi, zoologi. Un savant francez, de exemplu, a propus ca în parcurile clinicilor de psihiatrie să existe poteci drepte, care ar putea reduce tensiunea nervoasă a bolnavilor și altele semicirculare, destinate „antrenamentului". Mai mult, psihologii preconizează o nouă atitudine... spațială a medicului față de pacient, deoarece o discuție „față în față", la distanță mică, nu-l predispune pe pacient la sinceritate.

Ce raporturi există între spațiu și viața noastră afectivă ?

Să ne amintim că în captivitate unele animale refuză hrana, altele nu se reproduc, iar gorilele masculi de cele mai multe ori se sinucid. N-o fac, firește, pentru că ar fi ajuns la concluzia : „Libertatea mai presus de orice", ci pentru că se lasă mînați de așa-numitul instinct al teritoriului. Căci, în libertate, animalele nu se mișcă, așa cum s-ar părea, după bunul lor plac. Instinctul lor se mulțumește cu un anumit teritoriu. Cel al hipopotamului, de pildă, e întotdeauna în formă de pară, a cărei parte alungită se termină într-un fluviu. Un alt hipopotam ocupă o „pară" în vecinătate și se străduiește să se deplaseze numai în limitele împărăției sale. Alegîndu-și un teritoriu oarecare, ursul își freacă blana de copacii ce-i vor sluji de pietre de hotar, și vai de ursul intrus care nu va ține seama de acest avertisment.

Așa se explică de ce unele animale nu suportă captivitatea. Ele n-au nimic împotriva granițelor, cu condiția să nu le fie impuse, ci alese de ele însele, potrivit cu natura, vîrsta și „aptitudinile" lor.

Oamenii au și ei aceste instincte ? E cert că nimeni nu se simte bine într-o cușcă. Cosmonauții trec printr-un antrenament special pentru a se obișnui cu cabina navei cosmice, de altminteri perfect confortabilă. Închipuiți-vă, însă, că vă e dat să locuiți singur într-o sală imensă și pustie: de data aceasta teritoriul ar fi excesiv de mare.

Spațiul e prima noțiune cu care vine în contact copilul nou-născut. Cei ce se trezesc dintr-un somn profund iau cunoștință, de asemenea, în primul rînd de spațiul înconjurător și abia apoi se situează și în timp. Unii psihiatri socot că din tratamentul bolnavilor ar trebui să facă parte o mai mare libertate de circulație pe un teritoriu suficient de larg, ceea ce le-ar fixa și simțul existenței în timp. Yogii afirmă că mișcările și atitudinile lor statice generează liniște și bună dispoziție. Dar relația „spațiu-timp-bună dispoziție" depășește cadrul psihologiei, pătrunzînd în cel al opticii, geometriei, mecanicii. Poate că din împletirea acestor științe cu artele va lua naștere în viitor o știință nouă, a cărei premiză ar putea fi Brasilia lui Oscar Niemeyer. Mulți dintre cei ce au văzut-o și-au exprimat admirația printr-o exclamație... spațială : „Grandios".

(Din „Znanie-Sila")

— Ni s-a dat o problemă cu două rezervoare...

Desen de **A. Grunin**

PREJUDECĂȚI INFIRMATE

Vorbăreții

Oameni de știință francezi au întreprins o anchetă pentru a stabili dacă este adevărat că femeile vorbesc prea mult. Rezultatele au arătat că din 16 ore — vorbitul în somn nefiind luat în considerare — femeile își petrec în medie 3 în conversație, rostind în acest răstimp 28 000 de cuvinte, pe cînd bărbații vorbesc, tot în medie, 3 ore și 20 de minute, pronunțînd 31 000 de cuvinte.

După publicarea statisticii, cercetătorii au fost inundați cu scrisori de protest, amenințări și insulte din partea bărbaților, profund indignați de revelațiile făcute. Pentru a se răzbuna, oamenii de știință au dat în vileag informații suplimentare : bărbații nu numai că vorbesc mai mult decît femeile, dar discută și subiecte inutile, de pildă, fotbal, loto, băuturi etc. Lucrurile au mers atît de departe încît s-a ajuns în fața instanței judecătorești. Reclamanții se află însă de la început într-o situație dezavantajoasă, căci dacă vor vorbi mult, vor da dreptate cercetătorilor, care vor cîștiga procesul.

UN MINUT DE GÎNDIRE

Ceva e de prisos

În fiecare din cele cinci exemple un cuvînt e de prisos, pentru că nu se supune principiului potrivit căruia au fost alese celelalte patru cuvinte. Așadar, care e cuvîntul de prisos ?

1. **Cîine, vacă, oaie, elan, pisică.**
2. **Cîine, vacă, oaie, elan, cal.**
3. **Fotbal, hochei, handbal, baschet, polo pe apă.**
4. **Fotbal, hochei, rugbi, baschet, badminton.**
5. **Enisei, Rin, Obi, Oder, Elba, Volga.**

(Răspuns în pag. 11)

TRECUTUL, PREZENTUL ȘI VIITORUL

Triumful magiei negre

În ultimul timp în S.U.A. s-a înregistrat o neobișnuită înflorire a magiei negre. La Los Angeles a crescut cererea la sferele de cristal, unealtă din arsenalul ghicitoarelor, în Manhattan a fost epuizat stocul de cărți de ghicit, iar în întreaga țară a sporit simțitor

vînzarea măsuțelor destinate ședințelor de spiritism.

A crescut și popularitatea slujitorilor magiei negre. „Cititoarea în stele" Paulina Messina din Manhattan, de pildă, e suprasolicitată și printre clientela ei se numără piloți ai avioanelor cu reacție, producători de filme și oameni de afaceri.

Un entuziast al așa-numitelor științe oculte le caracterizează în felul următor : „E o instituție menită să infirme unele păreri și să explice insuccesele. Parcurgînd coloanele horoscoapelor din revista dv. preferată puteți găsi oricînd un răspuns potrivit, care vă va consola. Dacă nu găsiți răspunsul, n-aveți decît să schimbați revista".

(Din „Za rubejom")

O mie de inimi deschise

(Urmare din pag. 4-a)

cepe să se însereze. Mă voi putea întoarce acasă pe întuneric, fără să mă vadă nimeni. Voi lua un somnifer.

Totul e pregătit în afară de mine

Intervenția pe care urmează să o fac peste cîteva minute are pentru mine o importanță deosebită, căci Sașa, bolnavul pe care voi încerca să-l salvez, îmi este prieten.

Aș vrea să aprind o țigară, dar mă răzgîndesc. Nicotina îmi încețoșează creierul și-mi accentuează ușorul tremur al mîinilor, pe care, de altfel, niciodată nu mi l-am putut stăpîni complet. În afară de momentele cînd țin în mînă bisturiul.

De mai multe zile lupt împotriva unei neliniști surde. Evident, am studiat amănunțit și îndelung fișa medicală a lui Sașa, așa încît am ajuns să o știu pe dinafară. Așadar, am optat, în deplină cunoștință de cauză, pentru valvulotomie, și anume pentru implantarea unei valve artificiale. Dar este oare, într-adevăr, soluția cea mai bună ?

Cînd l-am văzut prima oară, acum trei ani, Sașa se simțea încă relativ bine. În ziua aceea, s-a prezentat la consultație cu o scrisoare de recomandație din partea medicului său curant, care pusese diagnosticul de stenoză mitrală. După ce i-am făcut, însă, o radiografie, i-am spus :

— Nu este stenoză, ci o insuficiență cardiacă de gradul trei.

Sașa m-a întrebat timid și politicos dacă am putea să-l tratăm la noi, să-l vindecăm. Răspunsul meu l-a zguduit :

— Va trebui să aștepți. Cît timp ? Nu-ți pot spune nimic precis. E vorba de ani, fără îndoială. În acest domeniu ne aflăm încă într-un stadiu de explorare.

Ceea ce nu era chiar exact, căci încă din perioada aceea, cîțiva pionieri abordaseră problema. Și eu încercasem o experiență. Din păcate mi-o amintesc prea bine : hemoragie brutală, fibrilație și pacientul mort pe masa de operație. Și o oribilă senzație de neputință. „Un pionier, eu ? Mai degrabă un măcelar !" Sîntem oare mai bine înarmați acum ? Da, totuși

Sașa a beneficiat de datele obținute de pe urma a două intervenții fără precedent, pe care le făcusem în cursul ultimelor luni. Prima — unei fete care, timp de aproape un an, zăcuse în cinci sau șase spitale. Se afla într-o asemenea stare încît nu voiam s-o operez. În cele din urmă, însă, am cedat la rugămintea părinților. Îndată ce am deschis inima, am constatat că temerile mele cele mai rele fuseseră justificate : valva nu era decît o zdreanță, așa încît, obișnuita chirurgie plastică nu putea fi aplicată. Nu-mi rămînea decît să închid plaga, căci era un caz inoperabil. Cerusem chiar un ac cînd cineva din preajmă făcu o sugestie :

— Ce-ar fi să încercăm valva lui Mișa ? N-avem nimic de pierdut...

Mișa, unul din tehnicienii noștri, construise o valvă artificială. În laborator, funcționa perfect. Din păcate, însă, toți cîinii cărora le-o implantasem muriseră. Aveam impresia că organismul sănătos respingea acest corp străin. Dar poate că o inimă în stare patologică ar fi acceptat-o... Căile naturii sînt uneori ciudate. Și de vreme ce bolnava era condamnată...

Într-adevăr, existau riscuri. Nu pentru ea, ci pentru mine. Riscul zvonurilor răuvoitoare : „În această clinică se fac experiențe periculoase pe pacienți. Șefului îi place chirurgia spectaculoasă. Vrea să izbutească primul să implanteze o valvă artificială, ca să poată trimite apoi o comunicare triumfătoare Academiei". De la aceste șușoteli pînă la o anchetă administrativă, ba chiar și judiciară nu era decît un pas. În timp ce, dacă aș fi reînchis pur și simplu plaga, aș fi fost la adăpost.

— Căutați o valvă ! Repede !

Implantarea a fost ușoară. Cu toate acestea, nu mă simțeam în apele mele. Strălucita operație era oare opera unui chirurg sau a unui șarlatan ? În vreo zece zile suturile se vor resorbi. Dar cît timp va rezista după aceea valva ?

Vreme de două săptămîni, m-am temut mereu de o catastrofă. Toată clinica sărbătorea succesul „primei noastre valve", dar eu continuam să tremur de frică, ba chiar aveam coșmaruri. Acum, bolnava poate fi socotită vindecată, căci valva funcționează normal de trei luni !

(Va urma)

Ceva e de prisos

(Răspuns)

1. Elanul (celelalte animale sînt domestice).

2. Cîinele (celelalte animale sînt copitate).

3. Hocheiul (celelalte se joacă cu mingea).

4. Badmintonul (celelalte se joacă în echipă).

5. Volga (celelalte curg de la sud la nord).

20 premii în bani se vor aloca la concursul pentru produse tradiționale de cofetărie și semipreparate „Gospodina".

Informații la Cofetăria „SCALA" din Bd. Nicolae Bălcescu nr. 36, tel. 12 80 13 și la Bucătăria de bloc din str. C. A. Rosetti nr. 10, tel. 12 98 41.

Înscrieri pînă la data de 20 martie 1967.

(5327 A)

ILEFOR

Tîrgu Mureș,
Piața Bolyaiak 13/a
Tel. 40-81

EXECUTĂ LA COMANDĂ, CU GARANȚIE

pentru întreprinderi și instituții

- birouri
- mese pentru mașini de scris
- dulapuri de arhivă
- mobilier pentru farmacii

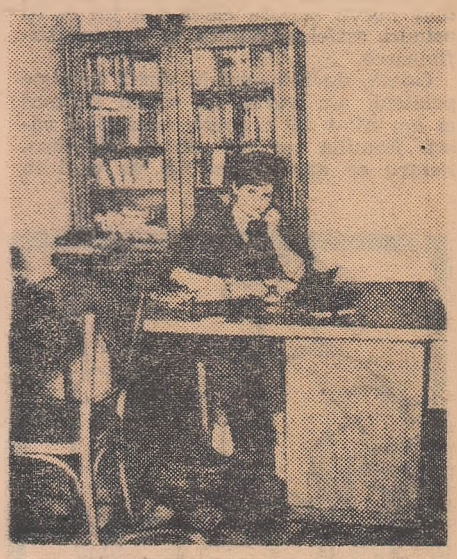

(5139 A)

Dulciurile sînt un izvor de energie pentru organism, avînd un conținut bogat în zahăr și vitamine.
Sortimentele preferate le găsiți la

MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

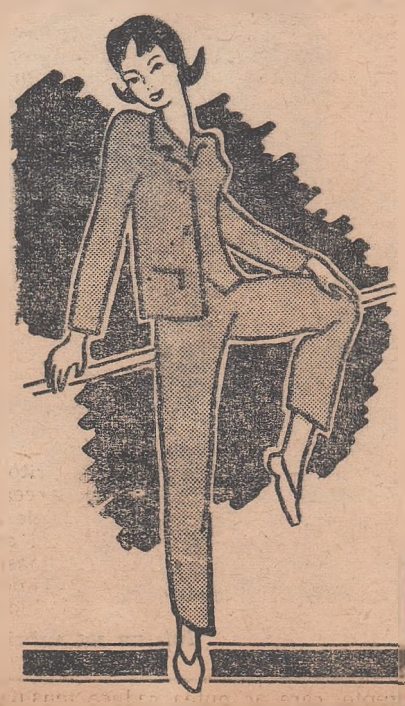

ȚESĂTURI IMPRIMATE
— DIFTINA — FINET
— BORSEC, INDIAN
— ENKA-PIJAMALE
și țesături vopsite în fir și în bucată pentru cămăși și costume produse de

ÎNTREPRINDERILE TEXTILE GALAȚI

NOI ȘI CEILALȚI

Învățați să vă stăpîniți

Întrebată odată de ce țipă mereu, o femeie, care își teroriza întreaga familie, a răspuns :

— Doctorul mi-a spus că trebuie să-mi descarc nervii.

Ideea aceasta am întîlnit-o nu o dată. Și referirea la medicină nu e aici întîmplătoare. Unui prieten de-al meu, om inteligent și stăpînit, neurologul căruia i s-a adresat din pricina unei insomnii, i-a spus așa :

— Tot răul vine din faptul că dumneata îți stăpînești impulsurile sufletești, nu le dai frîu liber, ceea ce obosește sistemul nervos. Dacă ți-ai descărca nervii, ți-ar fi mult mai util.

Recunoașteți teoria : descarcă-ți imediat nervii asupra celor din jur și îți asiguri astfel sănătatea și liniștea sufletească.

Odată, ducîndu-mă în vizită la niște prieteni, am văzut un scaun fărîmat și am aflat că e opera stăpînului casei. Familia nu l-a strîns dinadins, pentru ca atunci cînd își va veni în

— Uite ce, pentru lucrurile cu care sîntem de acord, facem cum spui tu, dar pentru cele cu care nu sîntem de acord, facem cum spun eu.

fire, făptașul să aibă remușcări. În același scop a lăsat pe podea și cioburile unei vaze sparte. Dar remușcările așteptate n-au urmat. Dimpotrivă, stăpînul casei s-a simțit mîndru de izbucnirea-i furtunoasă și de faptul că, de dragul „sufletului", n-a cruțat bunuri materiale. În asta a văzut chiar un semn de generozitate.

— Uite, vecinul nostru, de exemplu, țipă, face scandal, dar niciodată nu sparge ceva mai scump, maximum un borcănel de muștar, și încă gol ! — mi-a spus el.

Iată-ne și în fața unei teoretizări etico-estetice a izbucnirilor și excesele nervoase : cu cît ele costă mai scump, cu atît valoarea lor morală e mai ridicată. Conlocutorului meu nu-i trecea prin cap că scena pe care o făcuse n-a delectat pe nimeni (și n-a trezit respect pentru persoana lui). De cele mai multe ori așa se întîmplă. Rar își descarcă oamenii nervii în singurătate deplină sau măcar în afara casei. Victimele cele mai frecvente sînt cei din jur și, de regulă, familia.

Mulți consideră că furtunile familiale au un rol salutar : norii se împrăștie, aerul se reîmprospătează și soarele, spălat de ploaie (sau de lacrimi ?) începe să strălucească cu și mai multă putere. Așa să fie oare ?

Uneori ni se pare că trauma produsă de o ofensă trece fără a lăsa cicatrice. Dar țesutul sufletesc nu poate fi comparat cu pielea. Pielea n-are memorie, pe cînd sufletul da. Și amintirea poate redeschide oricînd rănile în toate profunzimea lor. Putem afirma cu toată certitudinea că izbucnirile nervoase, însoțite de cuvinte necontrolate, nu trec niciodată fără urme — nici pentru cel care le spune, nici pentru cel care le aude.

Iată povestea unei familii. Erau foarte fericiți împreună ; ea, ca Desdemona, își iubea soțul și pentru suferințele pe care el le îndurase. În viața lui se întîmplase o nenorocire de care el nu-și putea aminti fără mînie și disperare : în urma unei erori judiciare fusese condamnat și, cît timp în instanță se ducea bătălia pentru soarta lui, stătuse la închisoare. În cele din urmă i s-a făcut dreptate, însă timpul pierdut în celulă nu i-l mai putea înapoia nimeni, așa cum nimeni nu-i putea șterge din minte umilințele îndurate. Dar acum totul rămăsese în urmă și omul trăia fericit cu nevasta lui. Cu trecerea anilor, în calea relațiilor lor au început să se ivească tot mai des umbre și obstacole, pe care nici unul din ei n-a știut să le depășească. Au început enervările reciproce. Și odată, în cursul unei certe, care n-avea temei serios, dar supunîndu-se logicii absurde și necruțătoare a certurilor luase aspecte violente, ea i-a strigat :

— N-am ce discuta cu un fost deținut !

Jignirea a căzut peste el ca un trăsnet. Toate rănile i s-au deschis pe loc — și cumplit. Amar și-a regretat ea apoi ieșirea, dar n-a mai ajutat-o la nimic : s-au despărțit.

Să ne gîndim puțin cîte cuvinte neplăcute, periculoase zboară prin lumea asta ! Oamenii le dau drumul fără să reflecteze că nimic nu le poate aduce înapoi. Parcă există puține mijloace cu care un om poate să-i scoată altuia sufletul fără a încălca codul penal !

Totuși enervarea este un factor și o problemă. Ea se naște în ciuda tuturor predicilor, se acumulează o dată cu oboseala, cu supărările, cu necazurile vieții și, acumulîndu-se, otrăvește organismul. Această enervare trebuie într-adevăr cumva lichidată. Dar cum? Aici e greu să dai sfaturi, totuși am să încerc.

Dacă în suflet vi se adună enervare și furie, dacă vă vine să-l mîncați de viu pe vecin sau să-l rupeți în bucăți pe șef, pe subaltern, pe coleg etc. — trebuie totuși, cred eu, să vă stăpîniți aceste porniri. Autoenervările de soiul acesta sînt nocive nu numai pentru cei din jur, ci și pentru cel care se enervează. Izbucnirile isterice nu-i îmbunătățesc relațiile cu lumea înconjurătoare, ele se întorc la el ca un bumerang, cu noi ofense și enervări. În sfîrșit, obiceiul de a te dezlănțui mereu este nu numai neplăcut, ci și periculos — el slăbește voința. Sigur că un om de treabă dar impulsiv ne e mult mai drag decît o viperă stăpînită și politicoasă. Totuși nestăpînirea aduce destule neplăceri.

Cel mai bun mijloc de a lichida enervarea ar fi fericirea. Dacă ea ne-ar însoți fiecare oră de viață, am iradia cu toții bunăvoință și nu ne-am enerva niciodată. Dar posibilitatea unei asemenea fericiri zilnice și permanente nu s-ar fi încumetat să o afirme nici cel mai utopic utopist. Viața nu dă și nu va da niciodată garanții împotriva nenorocirilor și cu atît mai puțin împotriva necazurilor. Așa că, pentru a învinge enervarea, trebuie să căutăm alte căi.

Fiecare om trebuie, cred, să caute calea lui. Cînd se enerva, eroul unei cărți de Malîșkin arunca cu grenade în oamenii care-i erau antipatici. În gînd. Explozie ! În locul lor nu rămînea decît un fum. Și supărarea îi trecea.

Există un minunat mijloc (de data asta unul serios) de a-ți stăpîni nervii : cu ajutorul rațiunii. Să ne învățăm, deci, să ne stăpînim. Și să-i învățăm și pe copiii noștri. Să-i învățăm :

Să nu se vaiete cînd îl doare ceva ; să nu cadă într-o disperare meschină la prima neplăcere, să știe să reziste, să suporte, să depășească clipele grele; să nu se umilească cerînd sau cerșind un lucru, chiar dacă îl doresc foarte mult ; să nu mohorască toată casa cînd sînt prost dispuși — o, acest cult al proastei dispoziții slujit uneori cu atîta solemnitate !

Într-un cuvînt, să-i învățăm stăpînirea de sine. Această admirabilă calitate mai are încă un nume : sentimentul propriei demnități.

Olga Ceaikovskaia

MODĂ

Rochiile trec oceanul

Fete frumoase îmbrăcate în rochii strălucitoare, cu mari buchete de flori în mînă, trec în fața spectatorilor salutîndu-i. Apoi se luminează ecranul. O dimineață de primăvară. Bate ceasul din turnul Spasski. Apar primii pietoni. Este începutul unei zile obișnuite de lucru și, bineînțeles, toți sînt îmbrăcați corespunzător.

Un model reușit al lui Zaițev.

Din culise își fac apariția manechinele. Și ele poartă o îmbrăcăminte de lucru, sobră și simplă.

Așa va începe parada modei sovietice la Expoziția universală, care se va deschide la 28 aprilie în îndepărtatul Montreal. Împreună cu avioanele, strungurile și automobilele, care vor da o imagine a potențialului industriei sovietice, împreună cu exponatele care vor reprezenta realizările din domeniul agricol, cultural, științific, la expoziție va pleca și moda.

În pavilionul sovietic i se pregătește un cadru potrivit : o sală de demonstrație cu 600 de locuri și o scenă specială pe care, de două-trei ori pe zi, manechine fermecătoare vor familiariza publicul cu creațiile artiștilor sovietici.

Parada îmbrăcămintii va avea un caracter mai puțin obișnuit. Cum am arătat în introducere, ea va fi tot timpul însoțită de filme. Spectatorii de diverse naționalități vor vedea moda pe fondul orașelor, al străzilor sovietice, pe fondul arhitecturii ruse vechi și moderne — cu alte cuvinte o vor vedea în mediul ei natural. Această inovație originală va da modei un colorit special.

Pentru pregătirea colecției destinate expoziției de la Montreal au fost antrenate cele mai bune forțe de la Casa unională de modă din Moscova, de la casele de modă din Riga, Kiev, Leningrad. Îmbrăcămintea elegantă creată de T. Osmerkina și L. Teleghina, costumele și paltoanele „semnate" de G. Gagua, E. Ivanova și T. Mokeeva, toaletele tinerești pentru toate împrejurările, care poartă amprenta de neconfundat a talentatului artist Viaceslav Zaițev (cu aceasta n-am epuizat nici pe departe numele modelierilor care pregătesc colecția) vor duce în Canada mesajul unei preocupări meritorii pentru frumusețe și bun gust.

SUBIECT DE PRIMĂVARĂ

Culoarea locuinței

Primăvara este anotimpul primenirilor. Locuința beneficiază și ea, periodic, de această tradițională operație igienică și estetică.

Cum ne colorăm pereții ? Întrebarea nu este gratuită, știut fiind că culoarea influențează psihicul.

Arhitecții sovietici R. Blașkevici și K. Sorokina au consacrat acestei probleme un mic studiu, din care am reținut cîteva idei interesante, sperăm, pentru cititorii noștri.

Specialiștii au stabilit că cea mai favorabilă influență asupra sistemului nervos al omului o au galbenul, galbenul-verzui, vernilul-bleu și argintiul-gri. Prin urmare, ne sfătuiesc autorii studiului, aceste culori trebuie să predomine în locuința noastră. Și, dimpotrivă, culori ca roșul, violetul și alte cîteva irită sistemul nervos și obosesc ochii.

La alegerea culorii trebuie să ținem seamă și de destinația încăperilor. Pentru crearea unei ambianțe odihnitoare, în dormitor vom folosi ca nuanțe fundamentale, dominante auriu-galben, galben-vernil. În camera copiilor sînt potrivite tonurile mai vii ca bleul, galbenul și — la ei merge — roșul.

Pentru ca odăile ale căror ferestre dau spre nord și nord-est să pară mai luminoase și însorite, le vom zugrăvi în culori calde : galben de diferite nuanțe, roz-roșietic, verzui. Pentru camerele cu ferestre spre sud, sînt indicate tonurile reci — albastre, verzi-albastre.

În sfîrșit, culoarea poate face ca o cameră să pară mai mare sau mai mică. Aceste mici iluzii optice se realizează prin bleu, albastru, violet (și nuanțele lor) — în primul caz, prin galben, roșu, oranj în al doilea caz.

Propunînd aceste culori și combinații moderne, cei doi arhitecți sovietici nu uită nici bătrînul, tradiționalul alb. O cameră albă odihnește și ea foarte bine nervii obosiți după o zi de muncă și de agitație.

Într-un sat uzbek a sosit jurnalul de modă

40 460 REDACȚIA : București, Piața „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.